

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 42 (936) ■ 7 noyabr 2018

www.vergiler.az

Qiyməti: 60 qəp.

Azərbaycan Prezidentinin Ağdam rayonuna səfəri

Noyabrın 5-də Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam rayonuna səfərə gəliblər. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım əvvəlcə ümummilli lider Heydər Əliyevin Ağdam rayonunun Quzanlı qəsəbəsinin mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstələri qoyublar.

Səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyev Ağdam rayonunda əsaslı şəkildə yenidən qurulan Quzanlı-İmamqulubəyli-Orta Qərənd-Xındırstan avtomobil yolunun açılışında iştirak edib. Dövlətimizin başçısına yenidən qurulan Əfətli-Hacıuralı-Həsənaxanlı avtomobil yolu, Tərtər-Hındarx avtomobil yolunun 18-41-ci kilometrlik hissəsi və Ağdam-Hındarx-Ağcabədi avtomobil yolunun 23-37-ci kilometrlik hissəsində görülən yenidənqurma işləri barədə məlumat verilib. Qeyd olunub ki, bu bölgədə icra olunan yol layihələrindən biri də Ağcabədi rayonunda Hacıbəddəlli-Pəriqulları-Təzəkənd yolunun əsaslı şəkildə yenidən qurulmasıdır. Uzunluğu 18 kilometr olan yol respublika əhəmiyyətli Ağdam-Hındarx-Ağcabədi və Mingəçevir-Böhrəmtəpə yolları ilə birləşir. Yolun əsaslı şəkildə bərpası yoluyla yerləşən üç yaşayış məntəqəsində 8 min nəfər əhalinin sosial rifah halına olduqca müsbət təsir edəcək. Layihəyə uyğun olaraq, bu yol 5-ci texniki dərəcədən 4-cü texniki dərəcəyə uyğun təkmilləşdirilib.

Sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə inşa olunmuş Ağdam Muğam Mərkəzinin açılışında iştirak ediblər.

Mərkəzlə tanışlıqdan sonra dövlətimizin başçısı və birinci xanım rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri və Ağdam rayonundan olan incəsənət xadimləri ilə görüşüblər. Görüşdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan dövləti milli dəyərlərimizə, mədəniyyətimizə daim xüsusi qayğı ilə yanaşır: «Ağdam Muğam Mərkəzinin yaradılması bu böyük işlərin tərkib hissəsidir. Bir daha demək istəyirəm ki, muğam bizim milli sənətimizdir, milli sənətimizdir. Bu gün burada toplaşan incəsənət xadimləri bu gözəl sənəti yaşadan insanlardır. Bizim mədəni dəyərlərimizin, Azərbaycan dəyərlərinin inkişafı, qorunması üçün ədəbiyyatımızın, musiqimizin çox böyük əhəmiyyəti var. Muğam həm ədəbiyyatdır, həm musiqidir, həm də Azərbaycan dilinin saflığını qoruyan sənətdir. Mən bu yaxınlarda Azərbaycan dilinin saflığının qorunması ilə bağlı fərman imzalamışam. Buna ehtiyac var, mən bu məsələ ilə bağlı bir neçə dəfə öz fikirlərimi bildirmişəm. Bizim çox zəngin dilimiz var və Azərbaycan ədəbiyyatı bunu təsdiqləyir. Ancaq indi dünyada gedən qloballaşma prosesləri, digər proseslər istər-istəməz dilimizə də təsir edir, biz dilimizi xarici təsirdən qorumağımıza ehtiyacımız var. Bizim dilimizə lüzumsuz xarici kəlmələr lazım deyil. Bizim dilimiz o qədər zəngindir ki, istənilən fikri, istənilən məsələni ifadə etmək mümkündür».

Çıxışında məlum aprel döyüşlərindən sonra Ağdam rayonuna gəldiyini xatırladan dövlətimizin başçısı bildirib ki, bu qələbə onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı heç vaxt işğalla barışmayacaq: «Ağdam rayonunda da dağıntılara məruz qalmış 600-dən çox ev qısa müddət ərzində bərpa edildi, yenidən tikildi. Bu, bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan dövləti güclü dövlətdir. Döyüşlərdən sonra biz Mehriban xanımla birlikdə

Ağdamda olduq, dağılmış evlərin sahibləri ilə görüşdük. O vaxt mən söz verdim ki, bütün evlər qısa müddət ərzində bərpa ediləcək, belə də oldu. 2016-cı ilin sonunda biz növbəti dəfə Ağdamda gələcək artıq tikilmiş, bərpa olunmuş evlərin açılışında iştirak etdik. Bir neçə gün bundan əvvəl buraya səfərə hazırlaşarkən mənə məruzə edildi ki, təmas xəttinə yaxın olan 19 kənddə hələ də təmirsiz 121 ev var. Bu evlərin yenidən tikilməsi, bərpası ilə bağlı müvafiq sərəncam veriləcəkdir.

Aprəl döyüşləri bizim barışmaz ruhumuzun təzahürüdür. Bir daha qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan xalqı və dövləti heç vaxt işğalla barışmayacaq. Aprel döyüşləri onu göstərdi ki, Ermənistan tərəfindən uzun illər ərzində yaradılan mif dar-madağın edildiyi, onu göstərdi ki, Azərbaycan Ordusu istənilən vəzifəni icra etməyə qadirdir, buna hazırdır və biz bunu sübut etdik. Ermənistanın acı hərbi məğlubiyyəti onun möhkəm olmayan sütunlarını tam sıradan çıxardı. Bu ilin yazında Ermənistan baş vermiş hadisələrin bunun bariz nümunəsidir. Məhz 2016-cı ilin aprel ayında Ermənistanın işğalçı rejiminə çox böyük zərbə vuruldu və onlar öz işğalçılıq siyasətinin qurbanına çevrildilər. Mən dəfələrlə demişdim ki, Ermənistanı idarə edən kriminal xunta rejimi bütün dünya birliyi tərəfindən qınaq obyektinə çevrilməlidir. Mən demişdim ki, Ermənistanı idarə edən insanlar kriminal xunta rejiminin başçılarıdır. İndi bunu erməni xalqı deyir. Biz demişdik ki, onların generalları oğrudur. Biz demişdik ki, onların qəhrəmanları cinayətkardır, qorxaqdır, indi bunu erməni xalqı deyir. Yəni, biz deyimizi indi erməni xalqı deyir və görür. Ermənistan bu il baş vermiş dəyişikliklər onların işğalçılıq siyasətinin tam iflası deməkdir, bu, bir. İkincisi, bu hadisələr onu göstərir ki, bizim apardığımız siyasət öz nəticəsini verir. Mən dəfələrlə demişəm, bu gün də demək istəyirəm, - bunu heç gizlətməyə də ehtiyac

yoxdur, - biz bundan sonra da Ermənistanı bütün regional layihələrdən təcrid edəcəyik, bütün vasitələrdən istifadə edib öz ərazi bütövlüyümüzü bərpa edəcəyik.

Ermənistanın yeni rəhbərliyi əvvəlki kriminal rejimin səhvlərini təkrarlamaqla, işğal edilmiş torpaqlardan öz işğalçı qüvvələrini tezliklə danışıqlar yolu ilə çıxarmalıdır və imkan verməlidir ki, Azərbaycan vətəndaşları öz doğma, tarixi, əzəli torpağına qayıtsınlar. Bunu nə qədər tez anlasalar, o qədər də onlar üçün yaxşı olar, bölgə üçün yaxşı olar. Bir daha demək istəyirəm ki, biz bu vəziyyətlə barışmaq fikrində deyilik, beynəlxalq hüququn normaları bizim mövqeyimizi tam dəstəkləyir, tarixi ədalət bizim tərəfimizdədir.

Biz hamımız yaxşı bilirik ki, Dağlıq Qarabağ əzəli, tarixi Azərbaycan torpağıdır, əsrlər boyu belə olub, bu gün də belədir, sabah da belə ola-

Quliyev Azərbaycan mədəniyyətinə, xüsusilə milli sənətimiz olan muğam sənətinə göstərilən qayğı üçün Prezident İlham Əliyevə və Mehriban xanım Əliyevaya dərin təşəkkürlərini bildiriblər.

Birinci xanım, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva ünvanına söylənilən xoş sözlərə görə minnətdarlığımı ifadə edib, vürğulayıb ki, bütün bu nailiyyətlər birgə fəaliyyət nəticəsində mümkün olub: «Biz doğrudan da vahid bir komanda kimi çalışırıq və hər bir yeni ideyanı müzakirə edirik, fikirləşirik ki, müsabiqələri necə keçirək, növbəti addım hansı olsun. Bu gün qeyd etdiyimiz bütün bu addımlar yalnız və yalnız sizin dəstəyinizlə, iştirakınızla mümkün olub. Mən buna görə sizə dərin minnətdarlığımı bildirirəm».

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xa-

ni Mehriban Əliyeva noyabrın 5-də «Azərxaç» Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Ağdam filialının açılışında iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısı «Azərxaç» ASC-nin Ağdam filialının rəmzi açılışını bildiren lenti kəsib. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım XIX əsrdə, eləcə də XX əsrin əvvəllərində Qarabağın müxtəlif bölgələrində toxunan nadir xalçalara baxıblar, xalçaçılarla görüşüb söhbət ediblər.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Ağdam rayonunda səfərdə olarkən yolluğu Ağcabədi rayonunun Hındarx qəsəbəsində pambıq sahəsi ilə tanış olublar. Dövlətimizin başçısı məhsulun vaxtında və itkisiz toplanması ilə bağlı müvafiq tapşırıqlarını verib. Daha sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Heyvandarlıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun tabeliyindəki «Qarabağ Atçılıq Təsərrüfatı» Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Qarabağ Atçılıq Kompleksinin açılışında iştirak ediblər. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım qapalı maneje yaradılan şəraitlə tanış olublar, Qarabağ atlarının tarixi ilə bağlı sərgiyə baxıblar. Sonra Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva qapalı maneje Azərbaycanın qədim milli «Sür-papaq» atüstü oyununa, kompleksin açıq manejeində Dövlət Sərhəd Xidmətinin Atçılıq Mərkəzinin «Süvarilər» qrupunun nümunəvi çıxışlarına baxıblar.

Rəsmi xronika

Prezident İlham Əliyev noyabrın 4-də Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının daxili işlər naziri şahzadə Əbdüləziz bin Səud bin Nayif Al Səudun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycan Respublikası ilə Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı arasında əlaqələrin çox yüksək səviyyədə olduğunu qeyd edərək, özünün Səudiyyə Ərəbistanına səfəri və səfər zamanı Kral Həzrətləri və digər rəhbər şəxslər ilə aparılan müzakirələri məmnunluqla yad edib, bu müzakirələrin əlaqələrimizin inkişafı üçün önəmli rol oynadığını bildirib. Prezident İlham Əliyev deyib ki, ölkələrimiz müxtəlif sahələrdə uğurlu əməkdaşlıq edir, siyasi əlaqələr çox yüksək səviyyədədir və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində daim bir-birini dəstəkləyir. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı Səudiyyə Ərəbistanının ədalətli və qardaşlıq hisslərinə əsaslanan mövqeyi Azərbaycanda çox böyük minnətdarlıq hissi ilə qarşılıdır. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, Azərbaycan xalqı Səudiyyə Ərəbistanının bu münaqişə və işğala görə Ermənistanla heç bir əlaqə yaratmadığını yaxşı bilir və bu, bizim dostluğumuzun, qardaşlığımızın bariz nümunəsidir.

İqtisadi sahədə toxunan dövlətimizin başçısı son zamanlar bu istiqamətdə inkişafı bağlı çox ciddi addımların atıldığını deyib və gələcək illərdə sərmayə qoyuluşu və ticarət dövriyyəsinin artırılması ilə əlaqədar daha geniş tədbirlərin həyata keçiriləcəyinə əminliyini ifadə edib. Son vaxtlar Səudiyyə Ərəbistanından Azərbaycana gələn turistlərin sayının dəfələrlə artdığını qeyd edən Prezident İlham Əliyev bunu dostluğumuzun növbəti təzahürü kimi dəyərləndirib.

Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, ölkələrimizin təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığı da yaxşı səviyyədədir. Prezident İlham Əliyev əminliyini bildirib ki, Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının daxili işlər naziri şahzadə Əbdüləziz bin Səud bin Nayif Al Səudun bu səfəri ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın, o cümlədən daxili işlər nazirlikləri arasında əlaqələrin inkişafına öz töhfəsini verəcək.

Şahzadə Əbdüləziz bin Səud bin Nayif Al Səud, ilk növbədə, İki Müqəddəs Ocağın Xadimi, Səudiyyə Ərəbistanının Kralı Salman bin Əbdüləziz Al Səudun salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb. Qeyd edib ki, ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlər getdikcə inkişaf edir, müxtəlif məsələlərə dair yüksək səviyyəli koordinasiya mövcuddur. Səudiyyə Ərəbistanının Azərbaycan üçün qardaş, yaxın və strateji tərəfdaş ölkə olduğunu vurğulayan qonaq ölkələrimizin daxili işlər nazirlikləri arasında da əməkdaşlığın yüksək səviyyədə olduğunu deyib. O, Azərbaycanın daxili işlər nazirinin Səudiyyə Ərəbistanı Krallığına səfəri zamanı iki ölkə arasında təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığa dair imzalanmış sazişin önəmini vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev noyabrın 4-də Fələstin Dövlətinin xarici işlər naziri Riad Əl-Maliki qəbul edib. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Fələstin məsələsinə münasibətdə daim həmrəylik nümayiş etdirdiyini və dəstəyini əsirgəmədiyini qeyd edərək, Fələstin Dövlətinin Asiya ölkələrindəki səfirliyinin toplantısına Azərbaycanın ev sahibliyi etmişinin bunun bariz nümunəsi olduğunu vurğulayıb.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın BMT-nin müvafiq qətnamə və qərarlarına uyğun olaraq Fələstin məsələsinin iki dövlət prinsipi əsasında həllini dəstəklədiyini və bu mövqenin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində birmənalı şəkildə ifadə olunduğunu qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın İslam həmrəyliyinə gücləndirilməsinə ardıcıl surətdə töhfə verdiyini bildirib.

Riad Əl-Maliki Fələstin Prezidenti Mahmud Abbasın salamlarını və ən xoş arzularını dövlətimizin başçısına çatdıraraq, Azərbaycanın Fələstin Dövlətinin Asiya ölkələrindəki səfirliyinin toplantısına və əvvəlki illərdə Fələstinlə əlaqədar müxtəlif humanitar tədbirlərə ev sahibliyi etdiyi üçün dərin minnətdarlığını bildirib. O, dövlətimizin başçısının 2017-ci il dekabrın 13-də İstanbulda keçirilmiş İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Qüds məsələsi ilə bağlı fəvqəladə Zirvə toplantısında iştirakının və çıxışının yüksək qiymətləndirildiyini vurğulayıb. Fələstinli nazir Riad Əl-Maliki Azərbaycanın beynəlxalq ictimaiyyətə böyük hörmət və nüfuz malik dövlət olduğunu deyərək, ölkəmizin 2019-2022-ci illərdə Qoşulma Hərəkatına uğurlu sədrlik edəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Prezident İlham Əliyev Fələstin Dövlətinin Prezidenti Mahmud Abbasın salamlarına görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını Fələstinin dövlət başçısına çatdırmağı xahiş edib.

2019-cu ilin dövlət büdcəsi layihəsi müzakirə olunub

səh. 2

Azərbaycan islahatların sayına görə dünyada birincidir

səh. 2

Sahibkar qadınlar ölkə iqtisadiyyatında önəmli rola malikdirlər

səh. 3

Azərbaycanın bir çox bölgələri öz gəlirləri hesabına maliyyələşəcək

səh. 4

2019-cu ilin dövlət büdcəsi layihəsi müzakirə olunub

Noyabrın 5-də Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq, Müdafiə, Təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə, Təbii ehtiyatlar, energetika və ekologiya, Aqrar siyasət, İctimai birliklər və dini qurumlar komitələrinin birgə iclası keçirilib. İclasda «2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında», «2019-cu il üçün yaşayış minimumu haqqında», «2019-cu il üçün ehtiyac meyarının həddi haqqında» və digər qanun layihələri müzakirəyə çıxarılıb.

Maliyyə naziri Samir Şərifov bildirib ki, 2019-cu il üçün dövlət büdcəsinin gəlirləri ümumi daxili məhsulun 28 faizi həcmində olmaqla, mütləq ifadədə 22 milyard 918 milyon manat təşkil edəcək ki, bu da cari illə müqayisədə 769 milyon manat və ya 3,5 faiz çoxdur. Gəlirlərin 9 milyard 217 milyon manatı və ya 40,2 faiz qeyri-neft sektoru üzrə daxilolmaların, 13 milyard 700 milyon manatı və ya 59,8 faiz neft gəlirlərinin payına düşəcək.

2019-cu ildə Vergilər Nazirliyinin xətti ilə proqnozlaşdırılan daxilolmalar 7 milyard 316 mil-

yon manat, Dövlət Gömrük Komitəsinin xətti ilə proqnozlaşdırılan daxilolmalar isə 3 milyard 452 milyon manat səviyyəsində qiymətləndirilir. Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətləri hesabına 627 milyon manat, digər daxilolmalar üzrə 159 milyon manat vəsaitin daxil olacağı nəzərdə tutulur. Dövlət Neft Fondundan transfert isə 11 milyard 364 milyon manat, büdcədə bir bərel xam neftin satış qiyməti 60 ABŞ dolları səviyyəsində qəbul edilib.

Bildirilib ki, 2019-cu il dövlət büdcəsinin xərcləri ümumi daxili məhsulun 30 faizi həcmində olmaqla, mütləq ifadədə 24 milyard 780 milyon manat təşkil edəcək. Dövlət büdcəsi xərclərinin 12 milyard 554 milyon manatı və ya 50,7 faiz cari xərclərə, 9 milyard 891 milyon manatı və ya 39,9 faiz əsaslı xərclərə, 2 milyard 335 milyon manatı və ya 9,4 faiz dövlət büdcəsinə xidmətlə bağlı xərclərə yönəldiləcək. 2019-cu ilin dövlət büdcəsinin xərclərində konkret proqram və tədbirlərin maliyyələşməsi üçün 10 milyard 314 milyon manat və ya 41,6 faiz həcmində dövlət büdcəsindən vəsait

yönəldiləcək. Bu da cari illə müqayisədə 2 milyard 77 milyon manat və ya 25,2 faiz çoxdur.

Sonra iqtisadiyyat nazirinin müavini Şirzad Abdullayev növbəti il və sonrakı 3 il üzrə ortamüddətli dövr üçün ölkənin sosial-iqtisadi proqnoz göstəriciləri barədə məlumat verib.

«2019-cu ildə Vergilər Nazirliyinin xətti ilə proqnozlaşdırılan daxilolmalar 7 milyard 316 milyon manat səviyyəsində qiymətləndirilir»

İclasda çıxış edən vergilər naziri Mikayıl Cabbarov Vergi Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklərin həll edəcəyi əsas problemlər və 2019-cu il üçün vergi siyasətinin başlıca istiqamətləri barədə məlumat verib. Bildirib ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən qarıya qoyulan əsas məqsəd və vəzifə Vergilər Nazirliyinin işini və vergi qanunvericiliyini iqtisadi artımın və sahibkarlığın inkişafının dəstəklənməsinə, özəl investisiyaların səmərəli təşviqinə yönəltməkdir: «Bununla yanaşı, şərtlərin və

rürük. Üçüncü istiqamət kimi, vergidən yayınmanın miqyasının azaldılması, uçotun bərpası, mal dövriyyəsinin sənədləşdirilməsi, idxal aksizli və məcburi nişanlanmalı malların dövriyyəsinə effektiv vergi nəzarətinin təmin olunması müəyyənənib. Dördüncü istiqamət vergitutma rejiminin təkmilləşdirilməsi və digər tədbirlər vasitəsilə vergitutma bazasının genişləndirilməsindən ibarətdir. Növbəti istiqamət isə vergi güzəştlərinin optimallaşdırılması və iqtisadi səmərəsinin yüksəldilməsidir. Sırr

tiqamət olaraq, vergi inzibətçiliğinin təkmilləşdirilməsi və digər tədbirlər vasitəsilə vergi bazasının genişləndirilməsi ilə, inzibətçiliğinin təkmilləşdirilməsi ilə vergi yığımının yaxşılaşdırılması və artırılması nəzərdə tutulub. Bu problemlərin həlli üçün 2019-cu ildə vergi siyasətinin 5 başlıca istiqaməti müəyyənənib. Bunlar «kölgə iqtisadiyyatı»nın azaldılması və iqtisadiyyatın şəffaflaşdırılması, ikinci istiqamət olaraq vergitutma bazasının genişləndirilməsi, sahibkarlığın və iqtisadi inkişaf

fin dəstəklənməsi, vergi ödəyicilərinin hüquqlarının genişləndirilməsi, vergi güzəştlərinin iqtisadi səmərəsinin yüksəldilməsi və vergi inzibətçiliğinin təkmilləşdirilməsidir. Vergi Məcəlləsinə edilən və təklif olunan bütün dəyişikliklər möhür bu istiqamətlərdən qaynaqlanıb.

Sonra Dövlət Neft Fondunun icraçı direktoru Şahmar Mövsümov, Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov, əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev, Milli Məclis sədrinin birinci müavini Ziyafət Əsgərov, Milli Məclisin sədr müavini Vali Ələsgərov, İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Ziyad Səmədzadə, Aqrar siyasət komitəsinin sədri Eldar İbrahimov, deputatlardan Vahid Əhmədov, Zəhid Oruc, Əli Məsimli, Xan Hüseyin Kazımlı 2019-cu ilin dövlət büdcəsi zərfi barədə fikirlərini bildirib, qeyd və təkliflərini veriblər. Müzakirələrdən sonra «Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında» qanun layihəsi Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə təsviyyə olunub.

Azərbaycan islahatların sayına görə dünyada birincidir

Ölkəmiz «Biznesə başlama» və «Vergilərin ödənilməsi» indeksi üzrə mövqeyini yaxşılaşdırıb

Dünya Bankı tərəfindən hazırlanan biznes mühitinin əlverişliliyi üzrə qiymətləndirməni özündə əks etdirən «Doing Business 2019» hesabatında Azərbaycan Respublikasının mövqeyi 190 ölkə arasında 25-ci yerə yüksəlib. Bu, ötən ilin hesabatı ilə müqayisədə 32 pillə irəliləyiş deməkdir. Hesabatda Azərbaycan dünyanın 10 ən islahatçı dövləti siyahısına daxil edilib. Respublikamız MDB ölkələri arasında lider mövqeyə yüksəlib. Hesabatda Ermənistan 41-ci, Rusiya 31-ci, Qazaxıstan 28-ci, Türkiyə 43-cü, Ukrayna isə 71-ci yerdə qərarlaşıb.

«Doing Business» hesabatı biznes mühitinin asanlıqla qiymətləndirilməsi üçün dünyada ən vacib və etibarlı reyting göstəricisi hesab olunur. «Doing Business» komandası ölkələr üzrə aparılan islahatları həm dövlət, həm də çoxsaylı biznes nümayəndələrindən, habelə məşhur konsaltinq şirkətlərindən toplanan sorğulara verilən cavablar əsasında qiymətləndirir. Aparılan islahatların yoxlanılması məqsədilə ölkələrə ayrı-ayrılıqda xüsusi ekspert missiyaları göndərilir, islahatların real praktikada tətbiqi yerində müvafiq meyarlarla araşdırılır. Hesabat xarici investitorlar tərəfindən biznes mühitinə dair etibarlı mənbə kimi istinad edilən əsas reyting göstəricisi olmaqla yanaşı, digər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən hazırlanan hesabatlarda («Global Rəqabətlik Hesabatı», «Global İnnovasiyalar İndeksi», «İqtisadi Azadlıq İndeksi», «Qlobal İmkanlar İndeksi» və s.) baza rolunu oynayır.

«Doing Business 2019» hesabatında respublikamız əksər indekslər üzrə mövqeyini əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırıb. Azərbaycan «Biznesə başlama» üzrə 9-cu, «Tikintiyə icazələrin alınması» üzrə 61-ci, «Elektrik təchizatına qoşulma» üzrə 74-cü, «Mülkiyyətin qeydiyyatı» üzrə 17-ci, «Kreditlərin alınması» üzrə 22-ci, «İnvestorların hüquqlarının müdafiəsi» üzrə 2-ci, «Vergilərin ödənişi» üzrə 28-ci, «Beynəlxalq ticarət» üzrə 84-cü və «Müqavilələrin icrasının təmin edilməsi» indeksi üzrə 40-cü, «Müflisləşmə» indeksi üzrə 45-ci yerdə qərarlaşıb. Bütövlükdə «Doing Business-2019» hesabatında 10 indiktorun 8-i üzrə mühüm irəliləyiş qeydə alınıb.

Vergilər Nazirliyinin Beynəlxalq Təcrübələrin Araşdırılması və Layihələrin idarə olunması şöbəsinin rəhbəri Eldar Babazadənin sözlərinə görə, «Doing Business 2019» hesabatında iki indiktor - «Biznesə başlama» (Starting business) və «Vergilərin ödənişi» (Paying taxes) birbaşa vergi məsələlərinə aiddir. Ölkəmiz hər iki göstərici

üzrə mövqeyini əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırıb, «Biznesə başlama» üzrə son bir ildə 18-ci yerdən 9-cu yerə, «Vergilərin ödənilməsi» indikatoru üzrə 35-ci yerdən 28-ci yerə yüksəlib.

«Biznesə başlama» sahibkarın (sənaye və kommersiya) biznesə başlaması üçün tələb olunan inzibati prosedurların sayı, sərəf olunan vaxt və xərclərin dəyəri, həmçinin ödənilmiş minimum kapitalın həcmi ifadə edir. Bu reyting göstəricisi üzrə kommersiya hüquqi şəxslərin qeydiyyatı üçün yerinə yetirilməli olan prosedurların sayı 2, sərəf edilən müddət 3 gündür. Burada prosedurlar onlayn qeydiyyat üçün elektron imzanın alınması üzrə 1 gün, onlayn qeydiyyatdan keçmə üzrə isə (VÖEN və ƏDV qeydiyyatı daxil) 2 günə bərabərdir.

ri ni tutur. Bu metodologiyaya əsasən, orta ölçülü şirkətin il ərzində ödəməli olduğu vergi və ödəmələr, həmçinin onların inzibətçilik yükü müəyyən edilir. Vergi və ödəmələrə müxtəlif mənbələrdən olan mənfəət və gəlirlərə görə vergilər, o cümlədən əmlak icarəsindən vergilər, dividend və kapital vergiləri, maliyyə köçürmələrindən əldə edilən gəlirdən vergilər, işəgötürənin ödədiyi əmək vergiləri, sosial ayırmalar, əmlak, avtomobil, yol vergiləri və sair aid edilir.

Dövlət büdcəsinə vergilərin ödənilməsi və bəyannamələrin təqdim edilməsi sahəsində vergi sistemində tətbiq olunan yeniliklər əvvəlki illərin reyting cədvəllərində öz əksini tapıb və «Vergilərin ödənişi» göstəricisi ölkəmizin xeyli irəliləməsinə səbəb olub.

Hesabatda isə ölkədə sosial müdafiə ayırımları üzrə hesabatların və ödənişlərin elektron formada aparılması və digər sahələrdə əldə edilmiş nailiyyətlər nəzərə alınıb. Ötən dövr ərzində Azərbaycanda məcburi dövlət sosial sığortaların icrasının təmin edilməsi və fəaliyyətə başlamada vaxt amilinə mühüm önəm verilir.

«Biznesə başlama» göstəricisi xarici investisiya və yeni texnologiyaların axını üçün stimullaşdırıcı təsir göstərən amil kimi dəyərləndirilir. Bu göstərici Azərbaycan üçün əlverişli sərmayə mühitinin olmasının bir təkanverici faktor sayıla bilər. Xarici sərmayəçilər biznesin qeydiyyatında və fəaliyyətə başlamada vaxt amilinə mühüm önəm verirlər.

«Biznesə başlama» prosedurları üzrə respublikamız əksər region ölkələrini üstələyir. Azərbaycanda bu göstərici üzrə prosedurların sayı 2 olduğu halda, Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələrində orta hesabla 5, OECD ölkələrində isə 4,8 təşkil edir. Vaxt (gün) indeksi üzrə Azərbaycanda 3, Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələrində 12,1, OECD ölkələrində 9,2-dir. Xərc indeksi üzrə (adambaşına düşən gəlirin faizi) Azərbaycanın əmsalı 1,3, Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələrinin əmsalı 5,3, OECD ölkələrinin əmsalı 3,4-dür. Minimum kapital (adambaşına düşən gəlirin faizi) üzrə respublikamız 0 əmsalına, Avropa və Mərkəzi Asiya ölkələri 5,8, OECD ölkələri 8,8 əmsalına malikdir.

Hesabatın «Vergilərin ödənilməsi» indeksi üzrə respublikamız MDB məkanında ilk yerlərdən bi-

neft sektorunun inkişafını prioritet kimi müəyyən etmiş ölkə üçün «Doing Business» göstəricilərinə də uğurların əldə edilməsi növbəti inkişaf istiqamətlərini aydın görməyə imkan verir».

Dünya Bankının tərəfdaşı olan «PricewaterhouseCoopers» şirkətinin vergi eksperti Arif Quliyev hesabatda vergi ilə bağlı məsələlərin çox pozitiv olduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, vergi sistemində elektronlaşmanın genişlənməsi, sahibkarların onlayn qeydiyyatının aparılması, elektron ver-

oluna bilər: «Bu, bir daha göstərir ki, sahibkarlığa dəstək məqsədilə aparılan islahatlar biznes mühitinin bütün sahələri, xüsusilə də biznesə başlama, tikinti üçün icazələrin alınması, maliyyə mənbələrinin çıxışı imkanlarının artırılması, vergilərin ödənilməsi, əmlakın qeydiyyatı və bir sıra başqa sahələrdə müsbət dəyişikliklərə şərait yaradıb».

N.Məmmədova bildirib ki, hesabatın nəticələri Azərbaycana daha çox xarici investisiyaların cəlb edilməsi üçün şərait yaradacaq: «Hesabatda biznesin rəqabətçiliyi,

İcraçı direktor «AmCham Azərbaycan»ın bu məqsədlə hökumətlə əməkdaşlıq etməyə və palatının öz təcrübə və biliklərini bölüşməyə hər zaman hazır olduğunu vurğulayıb.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Tahir Mirkişili bildirib ki, Azərbaycanın mövqeyinin dünyada ən mütəbər reytinglərdə irəliləməsi aparılan kompleks iqtisadi islahatlar siyasətinə beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən verilən yüksək qiymətdir: «İqtisadiyyat sağlam özəl sektor olmadan inkişaf edə bilməz. Özəl sektor inkişaf edə bilməz yeni iş yerləri açılır, ölkə daxilində xərclənən və investisiya qoyula biləcək gəlir yaranır. İqtisadi cəhətdən inkişaf diqqət yetirən hər bir ölkə kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin inkişafına təsir edərək bələk qanunların qəbul olunmasına və tənzimləmələrin tətbiqinə xüsusi diqqət yetirir. Səmərəli biznes tənzimləmələri mikro və kiçik sahibkarlara böyümək, innovativ fəaliyyət göstərmək və qeyri-qanuni fəaliyyətdən qanuni fəaliyyətə keçmək üçün imkan və stimullar yaradır. «Doing Business 2019» hesabatında Azər-

«Biznesə başlama» indeksi			
	Azərbaycan	Avropa və Mərkəzi Asiya	OECD
Prosedur	2.0	4.9	4.8
Vaxt (gün)	3.0	10.2	8.3
Xərclər (adambaşına düşən gəlirin faizi)	1.3	4.7	3.1
Ödənilmiş minimum kapital (adambaşına düşən gəlirin faizi)	0.0	4.0	9.2

«Vergilərin ödənişi» indeksi			
	Azərbaycan	Avropa və Mərkəzi Asiya	OECD
Ödənişlər (il ərzində sayı)	6.0	17.6	10.9
Ödənişlərə sərəf olunan vaxt (illik saat)	159	221.5	163.4
Ümumi vergi dərəcəsi (faizlə)	40	33.8	40.9
Ümumi vergi dərəcəsi (faizlə)	40.0	71.2	58.1

«Doing Business 2019» hesabatında ölkələrin yeri			
«TOP-15» ölkələri			
1	Yeni Zelandiya	9	Böyük Britaniya
2	Sinqapur	10	Makedoniya Respublikası
3	Danimarka	11	Birləşmiş Ərəb Əmirliyi
4	Honk-Konq (Çin)	12	İsveç
5	Cənubi Koreya	13	Tayvan (Çin)
6	Gürcüstan	14	Litva
7	Norveç	15	Malayziya
8	ABŞ		

Digər region ölkələri			
16	Estoniya	41	Ermənistan
19	Latviya	43	Türkiyə
25	Azərbaycan	47	Moldova
28	Qazaxıstan	70	Qırğızıstan
31	Rusiya	71	Ukrayna
37	Belarus	76	Özbəkistan

investorların hüquqlarının qorunması və digər göstəricilər üzrə yaxşı nəticələr xarici sərmayəçilər üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İnvestorlar daha yaxşı və cəlbədicə sərmayə reytingi olan ölkələrə daha çox maraq göstərirlər. İnanırıq ki, iqtisadiyyatın rəqabətçiliyinin artırılması və dayanıqlı inkişafın təmin edilməsi üçün iqtisadi islahatlar bundan sonra da davam etdiriləcək.

Yaxın gələcəkdə Rəqabət Məcəlləsi, Investisiya Fəaliyyəti haqqında yeni qanunların qəbulu və gözlənilən vergi islahatları ölkəmizdə biznes mühitinin inkişafına növbəti töhfə olacaq və beynəlxalq hesabatlarda Azərbaycanın reytinginin daha da yüksəlməsinə rəvac verəcək».

Sahibkar qadınlar ölkə iqtisadiyyatında önəmli rola malikdirlər

Azərbaycanda Qadın Sahibkarlığının İnkişafı Assosiasiyası (AQSİA) ölkədə qadın sahibkarların fəaliyyətinin əlaqələndirilməsində, ümumilikdə ölkə iqtisadiyyatında onların fəaliyyətinin artırılması baxımından böyük rol oynayır. Müsahibimiz AQSİA İdarə Heyətinin sədri Səkinə Babayevadır

- Səkinə xanım, rəhbərlik etdiyiniz qurum hansı zərurətdən yaranıb? Ümumiyyətlə, qadın sahibkarların fəaliyyətinin əlaqələndirilməsində assosiasiyaların rolu nədən ibarətdir?

- Sahibkar qadınlarla dövlət tədbirlərində bir araya gəldiyimiz zaman işimizlə əlaqədar çoxlu suallar yaranırdı ki, bunları cavablandırmaq üçün belə bir qurumun yaradılması zərurəti ortaya çıxdı. Assosiasiyamız ölkə Prezidentinin tövsiyəsi ilə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, İqtisadiyyat Nazirliyi və Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyasının dəstəyi ilə yarandı.

Dövlət başçısı tərəfindən sahibkarlığın inkişafı istiqamətində verilən sərəncamlar, sahibkarlıq subyektlərində aparılan yoxlamaların dayandırılması, lisenziyalarda sisteminin təkmilləşdirilməsi, sahibkarların şikayətlərinə baxılması sahəsində apelyasiya şuralarının yaradılması, investisiyaların və ixracın təşviqi mexanizmlərinin tətbiqi və digər tədbirlər özəl sek-

torun inkişafında xüsusi rol oynayır. Bu sahədə gedən davamlı inkişaf qadın sahibkarlığının inkişafına və assosiasiyamızın yaranmasına təkən verdi.

- AQSİA hansı istiqamətlərdə fəaliyyət göstərir və təsis edildikdən sonra qarşıya qoyulan məqsədlərə çatma bilmisinizmi?

- Fəaliyyətimizin əsas istiqamətləri qadın sahibkarlara kömək etmək, işgüzar xanımları nümunə kimi təşviq edərək qadınlara özəl sektorla fəaliyyətini gücləndirməkdir.

Əlbəttə, prioritet fəaliyyətlər də var: kənd təsərrüfatının bağçılıq, bostançılıq, ekoloji qablaşdırma kimi sahələrinin, ekoloji qidanın, kənd, eko-dağ turizminin inkişaf etdirilməsi bizim üçün çox önəmlidir.

Layihələrimizi həyata keçirmək üçün İqtisadiyyat Nazirliyi, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası və digər dövlət qurumları ilə birlikdə tə-

limlər təşkil edir, beynəlxalq təcrübələrdən yararlanırıq.

Qısa zaman kəsiyində strukturun və düzgün strategiyaların qurulması, müvafiq komissiyaların yaradılması, regionlarda nümayəndəliklərimizin açılması kimi işləri başa çatdırmışıq.

- Qadın sahibkarlar əsasən hansı sahələrdə fəaliyyət göstərirlər?

- Assosiasiya üzvü olan sahibkar qadınlarmızın açıqları tədris, kosmetologiya, estetik xidmətlər və tibb mərkəzləri qadın sahibkarlığının inkişafına böyük töhfə verir. Regionlarda isə əsas diqqət kənd təsərrüfatının inkişafına yönəldilir. Qadın sahibkarlarımızın bu sahələrdə yetərincə uğurları vardır.

- İşgüzar görüşlər, səmərəli layihələr və təlimlər sahibkar qadınlara fəaliyyətinin stimullaşdırmaq baxımından əhəmiyyətlidir...

- Assosiasiya yarandığı gündən

bir çox yerli layihələr həyata keçirilib. Regionlarda biznes inkubatorlarının yaradılması da qadın sahibkarlığının inkişafına dəstək layihələri çərçivəsində atılan addımlardandır.

Bundan əlavə, Xaçmaz və Quba rayonlarında qadınlara seçmə qaydasında təlimə cəlb edilməsi onların əmək fəaliyyətinə başlaması, öz seçdiyi biznes sahəsi üzrə müəyyən bilik və təcrübələrə yiyələnməsi baxımından çox əhəmiyyətlidir. Xaçmaz rayonunda «Əl əməyi, göz nuru» adlı dörd sərqi təşkil etmiş. «İdeyadan biznesə doğru» layihələri əsas uğurlarımızdır. Bu layihələr içərişində biznesə yeni başlayan xanımların sahibkarlıq fəaliyyətinə daha uğurlu nəticələr əldə etməsi qadınlara görüşlər effektiv nəticələr verir. Regionlarda maarifləndirici layihələrimiz davam edir. Burada əsas məqsəd ön uzaq dağ kəndlərini mərkəzlə əlaqələndirməkdir.

Qadınlar arasında sahibkarlığı daha da genişləndirmək üçün aidiyyəti dövlət və vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının, kütləvi informasiya vasitələri, mütəxəssis icması da daxil olmaqla, bütün ictimaiyyətin davamlı dəstəyinə ehtiyac var. Xüsusən bacarıqlı olan xanımların sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün müvafiq program hazırlanmış və onların əməyinin bəhrəsi olan məhsulların satışını təşkil etmək

üçün layihələr həyata keçirilir.

Xarici layihələrdə də həvəslə iştirak edirik. Avstraliya, Malayziya, İndoneziya kimi uzaq ölkələrdə keçirilən konfranslarda, Sahibkar Qadınlara 66-cı Dünya Konqresində iştirakımız, Həştərxanda sərgimizin nümayişi beynəlxalq əlaqələrimizi gücləndirir. Gürcüstan, Latviya və Azərbaycan sahibkar qadınlara təşkilatlarının Beynəlxalq Əməkdaşlıq Forumu çərçivəsində üç ölkənin müvafiq qurumları arasında memorandum imzalanıb.

Rusiya Federasiyasının Həştərxan vilayətinin İşgüzar Qadınlara Assosiasiyası və Gürcüstan Qadın İş Adamları Birliyi ilə əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb, birgə icra olunacaq regional layihələr müzakirə edilib. Əsas məqsədimiz dünyanı inkişaf etmiş ölkələrdə fəaliyyət göstərən biznes qurumlarına üzv olmaq, beynəlxalq aləmdə mövqələrimizi gücləndirməkdir.

- Ölkədə fəaliyyət göstərən digər qurumlarla əməkdaşlığın əsasını nədə görürsünüz?

- Müxtəlif qurumlar, QHT və assosiasiyalarla imzalanan memorandumlar uğurlu əməkdaşlığın əsasını qoyur. Azərbaycan qadınına seçki hüququnun verilməsinin 100 illiyi münasibətilə təşkil edilmiş Qadınlara 5-ci Forumunun təşviqi əsasən böyük müvəffəqiyyətimizdir. Bütün bunların tə-

məlini isə düzgün strategiya və proqram, işin sistemli qurulması təşkil edir.

- Gələcək planlarınız...

- Qadınlara öz bizneslərini yaradıb, inkişaf etdirib, idarə edə bildikdə iqtisadiyyatda güclü rol oynayırlar. Qadınlara öz biznes fəaliyyətini həyata keçirmək imkanına malik olduğu ölkələrdə iqtisadiyyat çıxıqlarıdır. Qadınlara çox böyük əməkdaşlıq əlaqələrinə reallığa çevirib, ətraf mühiti və dünyanı dəyişə bilərlər.

Uğurlara gedən yolda dörd əsas hədəfimiz var: regionlarda istifadəsiz torpaqlarımızı dirçəltmək üçün qadın sahibkarlarımızı dəstək olmaq; məhsullarımızı «Made in Azerbaijan» istehsalı əsasında ixrac etmək; qadınlarmızı kor-koranə deyil, daha bilikli və bacarıqlı yəndən inkişaf etdirmək; kənd təsərrüfatı və digər sahibkarlıq sahələri üzrə biznes fəaliyyətinə başlamaq istəyən qadınlara yardım etmək.

Yaxın zamanlarda qadın sahibkarların məhsullarının satışına dəstək olmaq üçün portal yaratmağı planlaşdırırıq. Sosial öhdəliklərimizi də unuturuq: cəmiyyətin həssas təbəqələri, şühid ailələri, aztəminatlı ailələr üçün də layihələr gerçəkləşdiririk...

Müsahibəni hazırladı: Fəxryyə İKRAMQIZI

Vergi və gömrük orqanları arasında məlumat mübadiləsinin üstünlükləri

Vergilər Nazirliyinin Şamaxıdakı Tədris Mərkəzində «Gömrük və vergi orqanlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi baxımından beynəlxalq təcrübə» mövzusunda seminar keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Tədris Mərkəzinin direktoru Fərhad Əmirbəyov bildirib ki, dövlət başçısının imzaladığı «İdxal-ixrac əməliyyatlarına nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında» sərəncamı əsasında, Vergilər Nazirliyi və Dövlət Gömrük Komitəsi tərəfindən birgə nəzarət mexanizminin tətbiqi nəzərdə tutulub. Sərəncamdan irəli gələn məsələlərin həlli məqsədilə Vergilər Nazirliyi və Dövlət Gömrük Komitəsi arasında razılaşma sənədi imzalanıb. Hər iki tərəfin hazırladığı iş planında bir sıra layihələrin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bu tədbirlərdən biri də məlumat mübadiləsinin aparılmasıdır.

Dövlət Gömrük Komitəsinin sədr müavini İsmayıl Hüseynov bildirib ki, gömrük və vergi orqanları arasında birgə yaradılmış Vahid Risk Platforması xarici ticarət fəaliyyətinin iştiraklarına dair risklərin qiymətləndirilməsinin təşkili, risk qrupları üzrə bölgü aparılması məqsədilə mal sahibləri, daşıyıcıları və ya onları təmsil edən şəxslər haqqında qarşılıqlı məlumat mübadiləsinin təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Tədris Mərkəzinin «İqtisadiyyat və menecment» kafedrasının müdiri İmran Qarayev təqdimatla çıxış edərək bildirib ki, dünya iqtisadiyyatının qlobalaşması, mal

və xidmətlərin, maliyyə resurslarının sərbəst axını, maliyyə və vergi cinayətlərinə qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, bəzi ziddiyyətli məqamların aradan qaldırılması vergi və gömrük orqan-

ları arasında koordinasiyanın genişləndirilməsi və idxal-ixrac əməliyyatlarına birgə nəzarəti zəruri edir. Dövlət başçısının imzaladığı müvafiq sərəncamdan irəli gələn vəzifələrdən biri vergi və gömrük orqanları arasında informasiya mübadiləsi sahəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi və tətbiqidir. Hazırda Tədris Mərkəzi tərəfindən beynəlxalq təcrübədə vergi və gömrük orqanları arasında geniş istifadə olunan xarici ticarət statistikasına metodologiyası, informasiya mübadiləsinin tənzimləyən qanunvericilik aktlarının müəyyən olmaları, mexanizmləri və həyata keçirilməsi üsullarının təh-

lili üzrə araşdırmalar davam etdirilir.

Dövlət Gömrük Komitəsinin Beynəlxalq əməkdaşlıq idarəsinin rəisi Dilavər Fərzəliyev diqqətə çatdırıb ki, tərəflər bu sahədəki fəaliyyətlərini Beynəlxalq Gömrük Təşkilatı tərəfindən hazırlanmış tövsiyələrə uyğun həyata keçirəcəklər. Qarşılıqlı maraq kəsb edən sahələrdə birgə əməkdaşlıq, gömrük və vergi qanunvericiliyində təkmilləşdirmələrin aparılması, informasiyaların məx-

fiyli və təhlükəsizliyi, adekvatlığı və representativliyi, informasiyaların təsdiq edilməsi ciddi əhəmiyyət kəsb edir. Hazırda ən innovativ texnologiyaların, məsələn, ümumi vergi və gömrük səlahiyyətli İqtisadi operator sxemi»nin qurulması üzərində iş aparılır. Bu cür müasir texnologiyaların tətbiqi üçün idxal və ixrac əməliyyatları haqqında informasiya, vətəndaşlar tərəfindən ölkəyə daxil olan və çıxan valyutaların həcmi, transfərt qiymətləndirmə və dolaylı vergilər (idxal və ƏDV, aksizlər və s.), riskli vergi ödəyiciləri barədə məlumatları mübadilə etməyə imkan verəcək.

Tədris Mərkəzinin «Vergi qanunvericiliyi və təsərrüfat hüquq» kafedrasının müəllimi Orxan Balayev öz çıxışında qeyd edib ki, beynəlxalq təcrübədə vergi və gömrük administrasiyaları arasında informasiya mübadiləsinin ən səmərəli modellərinin tətbiqi edildiyi Serbiya, Rusiya Federasiyası, Cənubi Koreya, Birləşmiş Krallıq, Finlandiya, ABŞ, İspaniya, eləcə də Avropa İttifaqının Gömrük İttifaqına daxil olan ölkələrinin təcrübəsi nəzərdə keçirilir. Qabaqcıl təcrübəyə uyğun olaraq həm vergi, həm də gömrük orqanları idxal və ixrac, valyuta bəyannamələri, transfərt və gömrük qiymətləndirilməsi, daxili, birbaşa və dolaylı vergilər, riskli vergi ödəyiciləri haqqında informasiyanın təhlili barədə bir-birini məlumatlandırır. İnformasiya mübadiləsi sorğu, avtomatik ötürülən məlumatlar, təhlil, sistemli informasiya bazasına qarşılıqlı giriş imkanları, istifadə olunmuş məlumat bazası və analitik informasiya yolu ilə həyata keçirilir.

Tədris Mərkəzinin «Vergi metodologiyası» kafedrasının müəllimi Tural Abbasovun fikrincə, Azərbaycanın vergi sistemi bir sıra xüsusiyyətlərinə görə İspaniyanın vergi sistemində daha yaxın olduğundan, informasiya mübadiləsindən uyğun model kimi bu ölkənin təcrübəsi daha məqsəduyğun hesab edilir.

Müzakirə iştirakçıları birgə məlumat mübadiləsinin idxal və ixrac nəzarəti işinin səmərəliliyinə mühüm töhfə verəcəyinə əminliklərini ifadə ediblər.

ELBRUS

Qara Dəniz ölkələrinin əməkdaşlıq əlaqələri gücləndirilir

Bakıda Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (QDİƏT), Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının və İqtisadiyyat Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə «Qara Dəniz regionunda kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı» mövzusunda beynəlxalq biznes forumu keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycan Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev QDİƏT-in Biznes Şurasına üzv ölkələr arasında iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsinin əsas məqsədlərdən olduğunu diqqətə çatdırıb. O, ölkəmizdə davamlı və dayanıqlı iqtisadi inkişafa, makroiqtisadi sabitliyə, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə, qeyri-neft sektorunun və regionların inkişafına nail olunduğunu bildirərək qeyd edib ki, bu sahədə kiçik və orta sahibkarlıq xüsusi önəm kəsb edir: «Hazırda ölkəmiz Cənub Qaz Dəhlizi, Bakı-Tbilisi-Qars kimi nəhəng enerji və infrastruktur layihələri həyata keçirir. Hesab edirik ki, Qara dəniz hövzəsi ölkələri bu dəmir yolu xəttindən səmərəli istifadə edərək, ticarət dövryyələri artırmaqla yanaşı, mədəni və sosial əlaqələrin genişləndirilməsinə də nail olacaqlar».

İqtisadiyyat nazirinin müavini Niyazi Səfərov Azərbaycanın sahibkarlığın inkişafı, biznes və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən məqsədyönlü tədbirlər, aparılan islahatlar barədə danışıb, həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində özəl sektorun iqtisadiyyatda xüsusi çəkisinin artdığını vurğulayıb: «Sahibkarlığın inkişafına dəstək məqsədilə bu sahədə aparılan yoxlamalar dayandırılıb, «Lisenziyalar və icazələr» portalı fəaliyyətə başlayıb, ixracın və investisiyaların təşviqi mexanizmi tətbiq edilib, sənaye parkları və məhəllələri yaradılıb, «Made in Azerbaijan» brendinin təşviqi tədbirləri ardıcıl olaraq davam etdirilir. Həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində ölkəmizin beynəlxalq reyting agentliklərinin hesabatlarda mövqeyi davamlı olaraq yaxşılaşır. Bu günlərdə açıqlanan Dünya Bankının «Doing Business 2019» hesabatında Azərbaycanın öz mövqeyini yaxşılaşdıraraq 190 ölkə arasında 25-ci yeri yüksəltməsi və ən çox islahat aparan 10 ölkədən biri olması bunun daha bir göstəricisidir».

İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov çıxışında QDİƏT-nin Biznes Şurasının üzv ölkələrin biznes dairələri arasında əməkdaşlığı təşviq edən səmərəli

platforma olduğunu, bugünkü forumun biznes qurumları arasında təşviqi münasibətlərinin genişlənməsi baxımından əhəmiyyətini qeyd edib. Bildirilib ki, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı istiqamətində Azərbaycanın uğurlu islahatlar həyata keçirilib, agentlik tərəfindən Masallıda «KOB dostu» mərkəzi yaradılıb, hazırda «KOB evləri»nin yaradılması ilə bağlı işlər aparılır. Diqqətə çatdırılıb ki, sahibkarlara «KOB evlərində» bir məkan prinsipi əsasında dövlət təşkilatlarının xidmətləri, çoxsaylı dəstək tədbirləri göstəriləcək. Bununla yanaşı, elektron formada vahid platforma üzərindən xidmətlərin göstərilməsinin təmin edəcək «e-KOB evi» portalının yaradılması ilə bağlı işlər aparılır. Agentlik rəhbəri sahibkarlar, investitorlar, dövlət qurumları və beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq şəraitində fəaliyyət göstərmək istədiklərini, bu baxımdan QDİƏT üzvü olan ölkələrdə tətbiq edilən yeniliklərin mübadiləsinin faydalı olacağını vurğulayıb.

Türkiyənin Azərbaycanıdakı səfiri Erkan Azor çıxışında biznes dairələri arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsində belə tədbirlərin önəmli qeyd edib, «Vakıf Bankı»nın İdarə Heyətinin sədri Mehmet Özcan isə kiçik və orta sahibkarlığa dəstək tədbirləri və bu sahədə bankın gördüyü işlərə dair fikirlərini bölüşüb.

Forum çərçivəsində İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi və Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası, eləcə də Rumıniya Ticarət və Sənaye Palatası ilə Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası arasında əməkdaşlıq haqqında anlaşma memorandumları imzalanıb.

Tədbir «Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı naminə Qara dəniz ölkələrinin əməkdaşlıq əlaqələrinin gücləndirilməsi, regional döyər zəncirinin yaradılması» və «Regional enerji layihələrinin QDİƏT üzvü olan ölkələrdə qeyri-neft sektorunun inkişafındakı rol» mövzularında panel iclaslarla, iş adamları arasında ikitərəfli görüşlərə davam edib.

F. İKRAMQIZI

Vergilər Nazirliyinin nümayəndələri Rusiyada səfərdə olublar

Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin nümayəndə heyəti oktyabrın 24-27-də Moskvada Rusiya hökuməti yanında Maliyyə Akademiyasının təşkilatçılığı ilə keçirilmiş beynəlxalq elmi-praktik konfransda iştirak ediblər. MDB və Şərqi Avropa ölkələrinin vergi və maliyyə orqanlarının təmsilçilərinin qatıldığı tədbirdə vergi və maliyyə sistemində risklər, təhlükəsizlik və nəzarət imkanları barədə təqdimatlar keçirilib. Konfransda Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzinin rəisi Fərhad Əmirbəyov «Təhsil və kadrların yenidən hazırlanmasının aspektləri və gələcəyə baxış», mərkəzin rəis müavini

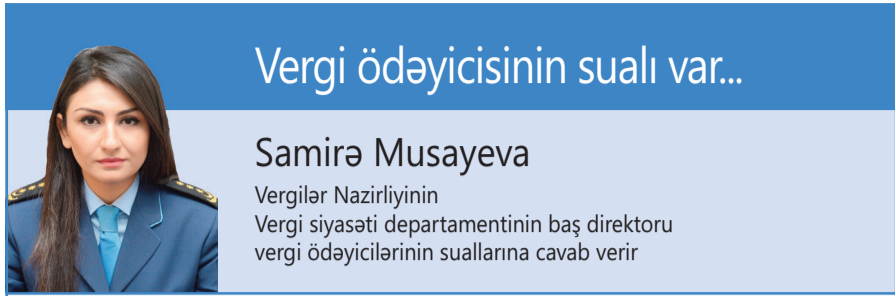
Mirəli Kazımov isə «Korrupsiyaya qarşı mübarizənin hüquqi aspektləri: maliyyə terrorizminin qarşısının alınması» mövzusunda çıxış ediblər.

Konfrans çərçivəsində Vergilər Nazirliyinin nümayəndələri bir sıra görüşlər də keçiriblər. Rusiya hökuməti yanında Maliyyə Akademiyasının rəhbərliyi ilə görüşdə ikitərəfli münasibətlərin gələcək inkişafı ilə bağlı memorandumun imzalanması barədə razılıq əldə olunub.

Konfransdan sonra Azərbaycan nümayəndə heyəti Sankt-Peterburq şəhərinə səfər ediblər. Oktyabrın 28-dən 31-dək davam

edən səfər çərçivəsində Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları Sankt-Peterburq Vergi Xidmətinin rəisi və Rusiya Federal Vergi Xidmətinin Şimal-Qərb İxtisasartırma İnstitutunun rəhbərliyi ilə görüşüblər. Görüşlərdə vergi orqanlarında çalışan əməkdaşların bilik və bacarıqlarının artırılması sahəsində görülən işlər, qarşıda duran məsələlərə bağlı müzakirələr aparılıb. Azərbaycan nümayəndələri vergi işçilərinin tədris və təlim üzrə yenidən hazırlıq kurslarının fəaliyyəti, eləcə də Sankt-Peterburqun vergi xidməti terminalı ilə yaxından tanış olublar.

E. SALAHOV

Vergi ödəyicisinin sualı var...

Samira Musayeva

Vergilər Nazirliyinin
Vergi siyasəti departamentinin baş direktoru
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Dövlət satınalma müqaviləsi üzrə ödəniş

Müəssisə tərəfindən dövlət satınalma müqaviləsi üzrə əldə olunan vəsaitdən ödənişlər nə qədər qaydada həyata keçirilə bilər?

Azərbaycan Respublikasının «Nağdsız hesablaşmalar haqqında» Qanununun 3.4.7-ci maddəsinə əsasən, müəssisə tərəfindən dövlət satınalma müqaviləsi üzrə əldə olunan vəsaitin istifadəsi (xərcənməsi) yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilməlidir.

Vergi Məcəlləsinin 58.7-1.1-ci maddəsinə uyğun olaraq, adçıqkəlin Vergi siyasəti departamentinin tələblərinin pozulmasına görə ödənişi həyata keçirən vergi ödəyicisinə apa-

rılan əməliyyatın ümumi məbləğinin təqvim ili ərzində belə hala birinci dəfə yol verdikdə 10 faizi, ikinci dəfə yol verdikdə 20 faizi, üç və daha çox dəfə yol verdikdə 40 faizi miqdarında maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Qeyd olunanlara əsasən:

Müəssisə tərəfindən dövlət satınalma müqaviləsi üzrə əldə olunan vəsaitin xərcənməsi yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilir.

Suallarınızı redaksiyamızın ünvanına:

AZ 1073, Bakı ş., Landau küç., 16 və ya

s.musayeva@taxes.gov.az elektron poçt ünvanına göndərə bilərsiniz

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

- Azərbaycanda pul bazası noyabrın 1-nə **9 milyard 153,3 milyon** manat təşkil edilib ki, bu da oktyabrın 1-i ilə müqayisədə **281,8 milyon** manat çoxdur.
- Noyabrın 1-nə Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları **5 milyard 536,4 milyon** ABŞ dolları olub, bu göstərici ötən ayın müvafiq dövrü ilə müqayisədə **1,9 milyon** dollar çoxdur.
- Hesablama Palatasının məlumatına əsasən, Azərbaycanın 2019-cu ilin dövlət büdcəsinin gəlirləri 2018-ci ilə müqayisədə 3,5% çox olmaqla, **22,9 milyard** manat məbləğində proqnozlaşdırılır.
- Noyabrın 5-də Mərkəzi Bank tərəfindən vəsaitlərin cəlb edilməsi üzrə keçirilmiş növbəti depozit hərəcində tələb **1.291,9 milyon** manat, hərəcənin nəticəsində bağlanmış depozit əqdləri üzrə orta ölçülmüş faiz dərəcəsi isə 7,76 olub.
- Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun gələn il üçün gəlirlərinin **15 milyard 579 milyon** manat təşkil edəcəyi gözlənilir.
- Cari ilin yanvar-sentyabr aylarında Bakı şəhərində metallurgiya sənayesi və hazır metal məmulatlarının istehsal sahələrində **336,2 milyon** manatlıq məhsul istehsal olunub.
- Bu ilin ilk doqquz ayında paytaxt əhalisinə göstərilən ödənişli xidmətlərin dəyəri 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,6% artaraq **3.816,5 milyon** manat təşkil edilib.

ƏRAZİ VERGİ ORQANLARINDA

- Zaqatalada 13 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinin əməkdaşları ilə rayon ərazisində fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinin görüşü keçirilib. Görüşdə mövsümi işlərlə məşğul olan istehsalçıların və ixracatçıların vergi öhdəlikləri, fəaliyyət prosesində yaranan vergi risklərinin aradan qaldırılması, uçotun şəffaflaşdırılması ilə bağlı müzakirələr aparılıb. Tədbirdə uçot-baza məlumatlarında olan uyğunsuzluqlar, işçilərlə əmək müqavilələrinin bağlanması və elektron informasiya sistemində daxil edilməsi, real əmək haqlarının hesabatlarında düzgün əks etdirilməsi, sənədləşmənin şəffaf aparılması, mal alışının, təsərrüfatdaxili əməliyyatların müvafiq ciddi uçot blanklarına əsasən sənədləşdirilməsi barədə tədbir iştirakçılarına məlumat verilib.
- Quba şəhərində 3 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən rayonda fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri ilə görüş keçirilib. Görüşdə vergi qanunvericiliyində, vergi inzibətçiliyində edilən yenilik və dəyişikliklər barədə iştirakçılara məlumat verilib, vergi təbliğatı üzrə məlumatlandırma və məarifləndirmə, yeni qeydiyyatdan keçən (vergi uçotuna alınan) vergi ödəyicilərinə elektron xidmətlərdən istifadənin mənimlənməsi və vergilərin elektron qaydada ödənilməsi qaydaları, habelə «Elektron hökumət» portalının imkanları və istifadəsi haqqında fikir mübadiləsi aparılıb. Vergi ödəyicilərinə nağdsız ödənişlərdən, o cümlədən POS-terminaldan istifadə, qeyri-rəsmi məşğulluğun aradan qaldırılması, idxal əməliyyatları aparmaqla vergidən yayınan şəxslərdə həyata keçiriləcək nəzarət tədbirləri, tətbiq ediləcək maliyyə sanksiyaları, elektron vergi qaimə-fakturaları barədə izahedici məlumatlar verilib. Sonda tədbir iştirakçıların sualları ətraflı cavablandırılıb.

Azərbaycanın bir çox bölgələri öz gəlirləri hesabına maliyyələşəcək

Regionlarda vergi potensialının artması buna əsaslı imkan yaradır

2019-cu ildə ölkənin 34 şəhər və rayonu dövlət büdcəsindən dotasiya almadan öz büdcəsini müstəqil formalaşdıracaq. Maliyyə Nazirliyindən verilən xəbərlərə görə, gələn ilin büdcə zərfinə Gəncə, Lənkəran, Mingəçevir, Naftalan, Sumqayıt, Şəki, Şirvan, Yevlax şəhərləri, Abşeron, Ağcabədi, Ağdaş, As-tara, Beyləqan, Bərdə, Biləsuvar, Göyçay, Hacıqabul, Xaçmaz, İmişli, İsmayilli, Kürdəmir, Qazax, Qəbələ, Quba, Qubadlı, Qusar, Masallı, Neftçala, Saatlı, Sabirabad, Salyan, Siyəzən, Şabran və Şamaxı rayonlarının xərclərinin öz gəlirləri hesabına təmin edilməsi nəzərdə tutulub. 2019-cu ildə Gəncənin gəlirləri 47 milyon manat, Sumqayıtın gəlirləri 90 milyon manat, Mingəçevirin gəlirləri isə 21 milyon manat proqnozlaşdırılır.

Azərbaycanda regionların inkişafı ilə bağlı yürüdülmüş siyasətin əsas istiqamətlərindən biri rayonların iqtisadi potensialının artırılması, maliyyə xərclərinin artırılması, maliyyə xərclərinin yerli resurslar hesabına həyata keçirilməsi, aqropark və sənaye zonalarının yaradılmasıdır. İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış «2019-cu il və sonrakı üç il üzrə iqtisadi və sosial inkişaf konsepsiyası və proqnoz

göstəriciləri» sənədində də respublikanın şəhər və rayonları üzrə yerli gəlir və xərclərin tarazlaşdırılması, xərclərin büdcə təşkilatlarının sifarişləri, habelə ölkənin makroiqtisadi bazası çərçivəsində tərtibi işlərinin təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulub. Həmçinin, dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlar üzrə adambaşına maliyyələşdirmə prinsipinə keçidin davam etdirilməsi, yerli proqramlar və tədbirlərin ortamdüddətli büdcə xərcləri ilə uzlaşdırılması, regionların öz maliyyə ehtiyatlarını daha çox cəlb etməklə inkişafa, sosial və infrastruktur obyektlərinin tikintisi və bərpaşına üstünlük verilməsi, həmin vəsaitlərdən istifadənin səmərəliliyinin artırılması nəzərdə tutulub.

İqtisadiyyat Nazirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi Tədqiqat İnstitutunun direktoru Vilayət Vəliyev bildirdi ki, son illər regionlardakı mövcud iqtisadi ehtiyatlar dövlətin ciddi araşdırma apararaq iqtisadi rayonların hər birinin spesifik imkanlarını öyrənməsinə şərait yaradır. Rayonların reytinginin tərtib edilməsi onların problemlərini araşdırmağa imkan verir. Bu, rayonların hansı səbəbdən iqtisadi imkanları üzə çıxara bilməməsi baxımından qiymətləndirmə aparmaq üçün nümunə ola bilər. Müvafiq qurumlar rayonların inkişafına mane olan səbəbləri, investisiya çatışmazlığı, infrastruktur təminatı, kənd təsərrüfatının

inkişafına əngəl olan amilləri və digər məsələləri öyrənərək müvafiq tədbirlər görməlidirlər. İqtisadçı hesab edir ki, tərtib olunan reyting rayon rəhbərləri qarşısında məsuliyyət yaradır, onların müstəqil maliyyə-büdcə sistemlərini formalaşdırmaq üçün səylərini artırmağa çağırış xarakteri daşıyır: «2017-ci ildə 30, 2018-ci ildə isə 33 rayona büdcədən vəsait ayrılması dayandırılıb. Həmin rayonlar artıq daxili imkanlar hesabına özlərini dolandırır. Bunun üçün hər bir region öz spesifik iqtisadi-coğrafi şəraitini nəzərə almaqla investisiya planını hazırlayıb həyata keçirməlidir».

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi tərəfindən hazırlanmış Azərbaycanın inzibati rayonlarının investisiya reytinginə əsasən, hazırda rayonların böyük bir qismi öz daxili resursları və potensialı hesabına maliyyə xərclərini ödəmək iqtidardadır. Mingəçevir, Sumqayıt, Şirvan, Gəncə, Naftalan və Lənkəran şəhərləri, Abşeron, İmişli, Culfa, Beyləqan, Qəbələ, Ordubad, Bərdə, Qax, Siyəzən, Qazax, Xızı, Yevlax, Şəki, Zaqatala, Oğuz, Göygöl, Xaçmaz, Qusar və Hacıqabul rayonlarının iqtisadi konyunktur və ümumi inkişaf səviyyəsi daha yaxşıdır. Həmin rayonlarda iqtisadi fəaliyyət sahələrinin aktivliyi, istehsal sektorlarının davamlılığı, rəqabətqabiliyyətli məhsul istehsal sahələrinin yaradılması

maliyyə imkanlarının yaxşılaşdırılmasına səbəb olub. Qeyd olunan regionlarda iqtisadi və sosial layihələrin icrası, kapital qoyuluşları, sosial infrastruktur təminatının həyata keçirilməsi və digər sahələrdə görülən işlərin davam etdirilməsi özünümaliyyələşdirmənin tam tətbiqinə imkan verir.

Büdcə asılılığı və gəlirlərin təsnifatı üzrə meyar regionlardakı vergi potensialının qiymətləndirilməsi baxımından da əhəmiyyət daşıyır. Məsələn, son 4 ildə büdcə subsidiyaları olmadan yerli gəlirləri hesabına özünü tam maliyyələşdirən şəhər və rayonlar - Sumqayıt, Abşeron, Şirvan, Mingəçevir, İmişli və Naftalan - vergi potensialına görə də ən yaxşı iqtisadi rayonlar hesab olunur. Onların mövcud iqtisadi potensialı qeyri-neft sektorunun inkişafı, vergi potensialının genişləndirilməsi və daxili gəlirlərin artması hesabına baş verməkdədir. Bu, onu göstərir ki, iqtisadi göstəriciləri kifayət qədər yaxşı olan digər şəhər və rayonların da öz büdcələrini yerli gəlirlər hesabına təmin etmələri üçün real iqtisadi baza mövcuddur. Hazırda dövlət tərəfindən iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı yürüdülmüş siyasət regionlarda iqtisadi fəaliyyətin güclənməsinə, sahibkarlıq subyektlərinin sayının artmasına və yeni müəssisələrin fəaliyyətə başlamasına zəmin yaradır.

ELBRUS

Fərdi sahibkarlıq

Fərdi sahibkarlıq - hüquqi şəxs yaratmadan fiziki şəxslərin gəlir əldə etmək məqsədilə yaratdıqları sahibkarlıq fəaliyyətinin bir növüdür. Bu növ fəaliyyət həmin şəxslərin mülkiyyətə əsaslanaraq risk və məsuliyyəti öz boynuna götürməsi ilə həyata keçirilir.

Öhdəliklər

Vergi ödəyicisi kimi uçota alınmış sahibkar seçdiyi vergitutma sistemində və yaranmış vergitutma obyektlərinə uyğun olaraq, müvafiq vergiləri hesablayıb dövlət büdcəsinə ödəməli və bəyannamələri vergi orqanına təqdim etməlidir. Sahibkarlıq fəaliyyətindən gəlir əldə edən və vergi uçotuna gəlir vergisinin ödəyicisi kimi alınan fərdi sahibkar hesabət ili ərzində əldə etdiyi gəlirdən, yəni əldə olu-

nan vergi tutulan gəlirlərlə bu gəlirlərin əldə edilməsinə çəkilən və Vergi Məcəlləsinin X fəslinə uyğun olaraq gəlirdən çıxılacaq bəzi xərclərin fərdi gəlirindən 20% dərəcə ilə gəlir vergisini hesablamalıdır. Gəlir vergisinin ödəyicisi olan fərdi sahibkar hesabət ili ərzində rübdə bir dəfə Vergi Məcəlləsinin 151-ci maddəsində qeyd olunmuş qaydada gəlir vergisi üzrə hesablanmış cari vergi məbləğini büdcəyə ödəməli, hesabət ili başa çatdıqdan sonra isə bəyannamənin təqdim olunmasınadək büdcə ilə

son haqq-hesabı aparmalıdır. Sahibkarlıq fəaliyyəti çərçivəsində vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200.000 manatdan artıq olan gəlir vergisinin ödəyicisi növbəti ayın 10 günündə ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyatdan keçirilməlidir. Vergi orqanı tərəfindən ƏDV qeydiyyatına alındıqdan sonra isə ƏDV ödəyicisinin vergi öhdəliklərini yerinə yetirməlidir.

Qeyd edək ki, bir əqd və ya müqavilə üzrə əməliyyatın ümu-

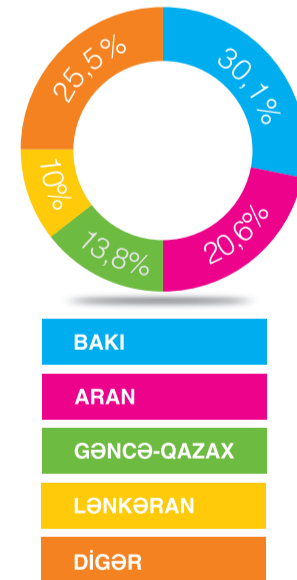
mi dəyəri 200.000 manatdan artıq olduqda, bu əməliyyat artıq ƏDV tutulan əməliyyat sayılır və əməliyyatı həyata keçirən vergi ödəyicisi əməliyyatın aparıldığı gündə ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyata dair ərizə ilə vergi orqanına müraciət etməlidir. Bundan başqa, gəlir vergisinin ödəyicisinin vergitutma obyektində torpaq, əmlak, yol, mədən, aksiz və eləcə də ödəmə mənbəyində müddətli işlə əlaqədar alınan gəlirdən tutulan vergilər kimi öhdəlikləri də ola bilər.

Statistika

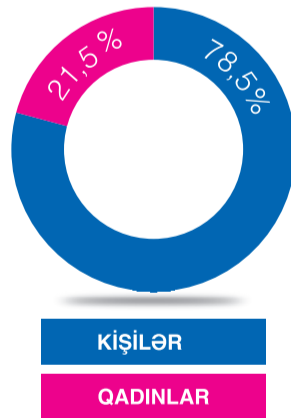
Dövlət Statistika Komitəsinin oktyabrın 1-nə olan məlumatına görə, hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün qeydiyyatdan keçmiş fərdi sahibkarların sayı 826 minə qədərdir. Hər altı fərdi sahibkardan beşi «Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq», «Ticarət»; «Nəqliyyat vasitələrinin təmiri»; «Digər sahələrdə xidmətlərin göstərilməsi»; «Nəqliyyat və anbar təsərrüfatı» sahələrində qeydiyyatdan keçib.

Fərdi sahibkarların əsas hissəsi Bakı (30,1 faiz), Aran (20,6 faiz), Gəncə-Qazax (13,8 faiz) və Lənkəran (10 faiz) iqtisadi rayonlarında qeydiyyata alınıb. Bu kateqoriyadan olan sahibkarların 78,5 faizi kişilər, 21,5 faizi isə qadınlardır. Qadınlar «Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq» fəaliyyət növündə mövcud sahibkarların ümumi sayının 26,9 faizini, «Digər sahə-

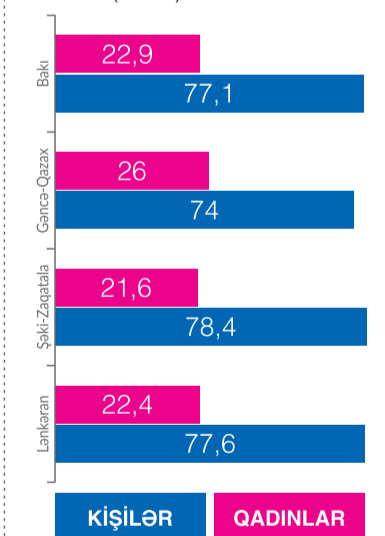
Fərdi sahibkarların iqtisadi rayonlar üzrə bölgüsü

Fərdi sahibkarların cinsi mənsubiyyəti

Fərdi sahibkarların iqtisadi regionlar üzrə gender mənsubiyyətinə görə nisbəti (faizlə)

lərdə xidmətlərin göstərilməsi» fəaliyyət sahəsində 25,6 faizini, «Ticarət»; «Nəqliyyat vasitələrinin təmiri» fəaliyyət sahəsində isə 20,7 faizini təşkil edir. Sahibkar qadınlardan 32,2 faizi

Bakıda, 17,4 faizi Aran, 16,7 faizi Gəncə-Qazax, qalanları isə digər iqtisadi rayonlarda qeydiyyatdan keçib. Fərdi sahibkarların cins tərkibinin regionlar üzrə say bölgüsündən aydın olur

ki, Bakıda (22,9 faiz), Gəncə-Qazax (26 faiz), Şəki-Zaqatala (21,6 faiz) və Lənkəran (22,4 faiz) iqtisadi rayonlarında qadın sahibkarların payı ölkə üzrə orta göstəricidən yuxarıdır.

İqtisadçı rəyi

İqtisadçı ekspert Rəşad Əliyevin sözlərinə görə, iri və orta biznes əsasən hüquqi şəxs yaradılması ilə aparıldığı halda, kiçik biznesdə daha çox üstünlük fərdi (fiziki şəxs qismində) sahibkarlığa verilir. Görülən tədbirlər son illərdə kiçik biznesin inkişafına münbit şərait yaratdığından bu şəraitdə fərdi sahibkarların sayının artımı gözlənilir. Buna digər amillər də təsir edir: «On-

lardan biri vergi nəzarətinin gücləndirilməsi və «kölgə iqtisadiyyatı»nda işləyənlərin «üzə çıxarılmasıdır». Vergi mədəniyyətinin nisbətən yüksəlməsi və qeydiyyat prosedurlarının asan olması bu prosesdə öz rolunu oynayır. Məsələn, bir çox insanlar fərdi sahibkar kimi uçota alınsalar da, aktiv sahibkarlıqla məşğul olmur. Bu isə işlərin mövsümi və ya fəaliyyət müddətlərinin qeyri-sabit olması ilə əlaqədardır.

Vergi uçotunda olan vətəndaşların arasında qeyri-sahibkar-

lıq gəlirləri, məsələn, icarə gəlirləri (Vergi Məcəlləsinin 99.3.3. bəndinə əsasən) əldə edənlər də var. Bu isə o deməkdir ki, vergi uçotunda olanların heç də hamısı fərdi sahibkar deyil».

İqtisadçı onu da diqqətə çatdırıb ki, fərdi sahibkarlarla bağlı statistik göstəricilərin onların qeydiyyat ünvanlarına əsaslanaraq fəaliyyət əraziləri nəzərə alınmır: «Hesab edirik ki, bu cür təhlillər aparılırsa, qeydiyyat əraziləri ilə faktiki fəaliyyət əraziləri arasında fərqlər meydana çıxacaq.

Çünki rayon qeydiyyatından olan və Bakıda fəaliyyət göstərən kifayət qədər sahibkar var.

Statistikada ən gözlənilməz məqam isə qeydiyyatdan düşən sahibkar qadınların iqtisadi rayonlar üzrə xüsusi çəkisi. Məsələn, bir qayda olaraq hesab edilirdi ki, qadınlar Bakıda regionlara nisbətən xeyli aktivdirlər. Lakin statistika göstərir ki, bu heç də belə deyil: onların arasında nəzərəcarpan fərq yoxdur».

Hazırladı: F.İKRAMQIZI

Bank əməliyyatları və vergitutma

Dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində gəlir və mənfəət vergisi üzrə həyata keçirilən islahatlar bank əməliyyatlarında vergitutmadan da yan keçməyib. Əsas bank əməliyyatları - passiv və aktiv əməliyyatlar müxtəlif fiziki və hüquqi şəxslər üçün gəlir, kredit təşkilatları üçün isə son nəticədə mənfəətin yaranması ilə nəticələnir. Yəni müştərilər gəlir və ya mənfəət, kredit təşkilatı isə mənfəət vergisi ödəyicisinə çevrilir. Ancaq ümumi əsaslarla yanaşı, bank əməliyyatlarından vergi tutulması spesifik xüsusiyyətlərdən malik olur və bu, faiz gəlirlərinin vergiyə cəlb olunmasında xüsusilə aşkar görünür.

«TuranBank»ın departament rəhbəri Bəxtiyar Məmmədovun sözlərinə görə, bəzi inkişaf etmiş ölkələrdə, məsələn, Almaniyada sahibkarlara gəlir və ya mənfəət vergisi seçmək imkanı verilir. Vergitutmadakı bu məqamlar və faiz xərclərinə qanunvericiliklə verilən güzəştlər başqa növ bank əməliyyatlarını - kredit alınmasını stimullaşdırır əsaslı amillərdəndir. İnkişaf etmiş ölkələrdə fərqli məqsədlər üzrə alınan borclara görə faizlərin vergi bazasından tam və ya qismən çıxılması kreditlərin maliyyələşdirmə mənbəyi kimi cəlb edilməsinə kifayət gəddər yüksəldir.

Bank əməliyyatlarına ƏDV tətbiqinin spesifik cəhəti ondan ibarətdir ki, əksər maliyyə xidmətlərindən ƏDV tutulmur. Avropa Birliyinə daxil olan ölkələrdə kreditlərin verilməsi, bank zəmanətləri, ödənişlər, pul baratları, çeklər, və s. ƏDV ödəmələrinə cəlb edilmir. Bununla yanaşı, ƏDV-nin kredit təşkilatlarına tam aid olmadığını da iddia etmək olmaz. Bir tərəfdən, kredit təşkilatları digər hüquqi və fiziki şəxslər kimi fəaliyyətləri üçün lazım olan məhsul və xidmətləri əldə edərkən malın qiyməti daxilində ƏDV ödəyirlər, digər tərəfdən, maliyyə xidmətlərinin ƏDV-dən tam azad

olunması bütün ölkələri əhatə etmir.

Bir sıra ölkələrdə, məsələn, Kanada, Sinqapur, Avstraliyada ƏDV güzəştlərinə cəlb olunmayan maliyyə xidmətlərinin çəşidi artırılıb. Bu ölkələrdə ƏDV güzəştləri əvəzinə xüsusi vergilərin tətbiqi praktikası da mövcuddur. Fransada bu məqsədlə maliyyə vasitəçiliyi ilə məşğul olan təşkilatların əməkdaşlarının əməkhaqqına xüsusi vergilər tətbiq edilir.

Bir çox bank əməliyyatlarının, daha dəqiqi, banklar tərəfindən göstərilən xidmətlərin ƏDV-yə cəlb edilməsi texniki cəhətdən çətinlik yaratmışdır və bu tip xidmətlər bəzi ölkələrdə ƏDV-yə cəlb olunur. Məsələn, Ukraynada qiymətlilərin saxlanması, yubiley sikkələrinin satışı, operativ lizinq və s. əməliyyatlardan ƏDV tutulur. Latın Amerikasının bəzi ölkələrində bir sıra bank əməliyyatlarından - bank hesabından vəsaitlərin silinməsindən, nağd vəsaitlərin götürülməsindən və s. ƏDV tutulur. Ötən əsrin 90-cı illərindən isə bu cür tədbirlər Argentina, Braziliya, Kolumbiya, Venesuelada da tətbiq olunur. Bank transaksionalarına ƏDV-nin dərəcəsi 0,2-2% həddində müəyyən edilib və müxtəlif ölkələrdə fərqli bank əməliyyatlarının əhatə edib. Məsələn, Kolumbiyada əmanət faizləri üzrə müştərinin hesabına köçürülən vəsaitlər ƏDV-yə cəlb edilir, Ekvadorda isə həтта hesabada daxil olan vəsaitlərdən də ƏDV tutulur. Argentinada həm debet, həm də kredit transaksionalarına ƏDV tətbiq olunur. 2001-ci ildən Argentinada bu vergi 0,6%, Braziliyada 0,36%, Venesuelada 0,75% dərəcələrlə tutulur. Bu verginin müsbət fiskal nəticələri (ÜDM-in 1%-ə yaxın vergi daxilolmalarının əldə edilməsi) neqativ nəticələrdən (iqtisadi artıma mane olması) aşağı olub.

Bəs bu sahədə Azərbaycanda vəziyyət necədir? Vergi Məcəlləsinin (VM) 102.1.22-ci maddəsinə əsasən, 2016-cı il fevralın 1-

dən etibarən yeddi il müddətində yerli bank və xarici bankın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən filialı tərəfindən fiziki şəxslərin əmanəti üzrə ödənilən illik faiz gəlirləri, habelə emitent tərəfindən investisiya qiymətli kağızları üzrə ödənilən dividend, diskont (istiqrazların nominalından aşağı yerləşdirilməsi nəticəsində yaranmış fərq) və faiz gəlirləri gəlir vergisindən azaddır. Vergi Məcəlləsinin 123.1-ci maddəsinə əsasən, rezident kredit təşkilatlarına və ya bank əməliyyatları apararı şəxslərə, maliyyə lizinqini həyata keçirən rezident şəxslərə və ya qeyri-rezident bankların, maliyyə lizinqini apararı qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyinə kreditlər (ssudalar), depozitlər (hesablar) üzrə ödənilən faizlər istisna olmaqla, rezident tərəfindən və ya qeyri-rezidentin daimi nümayəndəliyi tərəfindən, yaxud bu cür nümayəndəliyin adından ödənilən faizlərdən, o cümlədən maliyyə lizinq əməliyyatları üzrə ödənilən ssuda faizlərindən, gəlir VM-in 13.2.16-cı maddəsinə uyğun olaraq Azərbaycan mənbəyindən əldə edilmişdirsə, həmin Məcəllənin 102.1.22-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş güzəşt nəzərə alınmaqla ödəniş mənbəyində 10 faiz dərəcə ilə vergi tutulur.

Vergi Məcəlləsinin 150.1.5-ci maddəsinə əsasən, hüquqi və fiziki şəxslərə faizlər ödəyən hüquqi şəxslər və ya sahibkarlar ödəmə mənbəyində vergini tutmağa borcludurlar. Həmin Məcəllənin 150.3.2-ci maddəsinə görə, VM-in 150.1.3-150.1.7-ci maddələrinə uyğun olaraq, gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergi bütçəyə köçürməyə və həmin müddətdə vergi orqanına ödəmə mənbəyində tutulan vergilər barədə bəyannamə verməyə borcludurlar.

FƏXRİYYƏ

Tikinti fəaliyyəti ilə məşğul olanların vergi öhdəlikləri

Bir neçə il əvvəl bina tikintisi fəaliyyətini həyata keçirən fiziki və hüquqi şəxslər, dövrüylərindən asılı olmayaraq, həm ƏDV, həm də sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri sayılırdı. Bu isə çoxmənzilli binaların tikintisi ilə məşğul olan şirkətlər üçün sərfəli deyildi. Belə ki, zirzəmilər, mərtəbələr və çardaqlar da daxil olmaqla, tikilən binanın ümumi sahəsi vergitutma obyektı sayılırdı. Bu zaman binanın ümumi sahəsindəki dövlət ayrılan hissə, dövlət büdcəsi, büdcədənkenar fondlar, dövlət zəmanəti və dövlətə ayrılan yardımlar hesabına tikilən yaşayış sahəsi, başqa tikintilərlə təmasda olmayan ayrıca tikilən fərdi və ya şəxsi yaşayış və ya bağ evlərinin, yaxud tikililərinin sahəsi vergitutma obyektinə daxil edilmirdi. 2016-cı il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərdən sonra isə bina tikintisi fəaliyyətinə tətbiq olunan vergi sistemi xeyli dərəcədə sadələşdirilib.

Bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər dedikdə, kimlər nəzərdə tutulur? Mövcud qanunvericiliyə əsasən, özünü məxsus və ya cəlb edilən vəsait hesabına əhalinin fərdi (şəxsi) ehtiyaclarını ödəmək və ya kommersiya məqsədləri üçün öz gücü ilə və ya müvafiq ixtisaslı peşəkar sifarişçi və ya podratçı cəlb etməklə bina tikdirən, habelə bu tikintinin və ya başa çatmış obyektin mülkiyyətçisi olan hüquqi və ya fiziki şəxslər bina tikintisi fəaliyyəti göstərənlər sayılır. Bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul

kı şəhərinin ərazisi 12 zonaya, digər regionlar isə 3 zonaya bölünməklə əmsallar müəyyənləşdirilib. Yerləşdiyi zonadan asılı olmayaraq, ölkənin bütün regionlarında bina tikintisi üzrə hər kvadratmetrə görə 45 manat məbləğində baza vergisi hesablanır. Hesablanma zamanı tətbiq olunan əmsallar Bakının mərkəzindən ucaqlara doğru azalır. Belə ki, Bakı şəhərinin 1-ci zonasına aid ərazilərdə inşa edilən binaların hər kvadratmetrinə 180 manat vergi tətbiq olunduğu halda, 10, 11 və 12-ci zonalarda bu əmsal 54 manatədək,

yaxud bu hüquqdan imtina etməklə ƏDV-nin, mənfəət vergisinin, əmlak vergisinin ödəyicisi olmaq hüququ verilib. Sadələşdirilmiş vergini seçən tikinti şirkətləri tikəcəkləri binanın yaşayış sahəsinin hər kvadratmetrini əvvəlcə 45 manata, daha sonra zonalar üzrə müəyyən edilmiş əmsallara vuraraq yaşayış sahəsi üçün verginin məbləğini hesablamalıdır. Qeyri-yaşayış sahəsi üzrə vergi isə əvvəlcə 45-ə, daha sonra zonalarından asılı olmayaraq 1,5 əmsalına vurulmaqla hesablanır. Hesablanmış sadələşdi-

salı x 1,5 əmsal.

Yeri gəlmişkən, «qeyri-yaşayış sahəsi» anlayışı və ya həmin sahəyə binanın hansı hissələrinin aid edilməsi mövcud normativ-hüquqi aktlarda birbaşa müəyyən edilməyib. «Yaşayış sahəsi» dedikdə isə Mənzil Məcəlləsinin 12.2-ci maddəsinə əsasən daşınmaz əmlak hesab edilən və vətəndaşların daimi yaşaması üçün yararlı olan (müəyyən edilmiş sanitariya və texniki norma və qaydalar, qanunvericiliyin digər tələblərinə cavab verən) ayrıca sahə başa düşülür.

Mənzil Məcəlləsinin 35.1-ci maddəsinə uyğun olaraq, yaşayış binasının tərkib hissəsinin mülkiyyətçilərinə həmin binada mənzillərin hissəsi olmayan və binada birdən artıq sahəyə xidmət etmək üçün nəzərdə tutulan obyektlər (o cümlədən mənzillərarası pilləkən meydançaları, pilləkənlər, liftlər, lift saxtasi və ya digər şaxtalar, dəhlizlər, texniki mərtəbələr, çardaqlar, mühəndis qurğuları olan zirzəmilər, həmin binada birdən artıq sahəyə xidmət edən avadanlıq (texniki zirzəmi), habelə binanın daşıyıcı və daşıyıcı olmayan konstruksiyalarını ayıran dam örtükləri, binada sahələrin daxilində və onların hüdudlarından kənarında yerləşən və birdən artıq sahəyə xidmət edən mexaniki, elektrik, sanitariya-texniki və digər avadanlıq, yaşıllaşdırma və abadlaşdırma elementləri də daxil olmaqla binanın yerləşdiyi torpaq sahəsi, binaya xidmət etmək, onun istismarı və abadlaşdırılması üçün nəzərdə tutulmuş həmin torpaq sahəsinin də yerləşən obyektlər) ümumi paylı mülkiyyət hüququ ilə mülkiyyətçilərə məxsusdur.

Mənzil Məcəlləsinin tələblərinə əsasən, çoxmənzilli binanın ümumi əmlakına paylı mülkiyyət hüququ olan sahə mülkiyyətçiləri ümumi mülkiyyətə sahiblik, ondan istifadə etmək, habelə qanunla müəyyən edilmiş hədlərdə barəsində sərəncam vermək hüquqlarına malikdirlər. Belə ki, binanın ümumi əmlakı olan obyektlər bilavasitə sahə mülkiyyətçilərinə xidmət etmək məqsədi daşdığına və həmin şəxslərin mənzilləri ilə bağlılığını nəzərə alaraq, həmin sahələrin sahibkarlıq fəaliyyəti üçün istifadəsi nəzərdə tutulmadıqda, bu hissələr yaşayış sahəsi kimi sadələşdirilmiş vergiyə cəlb edilməlidir.

Elxan SALAHOV

BİR CÜMLƏ - BİR XƏBƏR

«2018-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı» ilə əlaqədar məsələlərin müzakirəsi üçün yeddi bankın iştirakı ilə İşçi Qrup yaradılıb.

Noyabrın 5-də Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqının Birleşmiş Ərəb Əmirliklərinin Dubay şəhərində keçirilən səlahiyyətli konfransında Azərbaycan böyük səs çoxluğu ilə növbəti dəfə bu qurumun Şurasına üzv seçilib.

Şanxayda keçirilən birinci Çin Beynəlxalq İdxal Sərgisində Azərbaycanın milli stendində «Made in Azerbaijan» brendi ilə istehsal olunan rəqəbətqabiliyyətli, ixracəyönümlü məhsullar və xidmətlər nümayiş etdirilir.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının enerji və təbii sərvətlər üzrə direktoru Nandita Parşad bildiri ki, təmsil etdiyi qurum «Trans-Adriatik» (TAP) boru kəməri layihəsi üçün 1 milyard avroluq maliyyələşdirməni təmin edəcək.

Bolqarıstanın Turizm Nazirliyi, Varna Bələdiyyəsi və Varna Turizm Palatasının təşkilatçılığı ilə təşkil olunan «Qara dəniz - davamlı yerli və transmilli turizm məhsullarının məskəni» adlı forumda Azərbaycan milli stendlə təmsil olunub.

Bu gün ABŞ-ın Massaçusets ştatındakı Boston şəhərində keçiriləcək ABŞ-Xəzər İnnovasiya Sammitində Azərbaycandan olan nümayəndə heyəti də iştirak edəcək.

İqtisadiyyat Nazirliyinin dəstəyi, Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondunun təşkilatçılığı ilə Türkiyənin İstanbul şəhərinə təşkil olunan ixrac missiyasında Naxçıvan Muxtar Respublikasında qida, inşaat və tikinti materialları, kimya sənayesi, mebel istehsalı və turizm sahələrində fəaliyyət göstərən 19 şirkət iştirak edib.

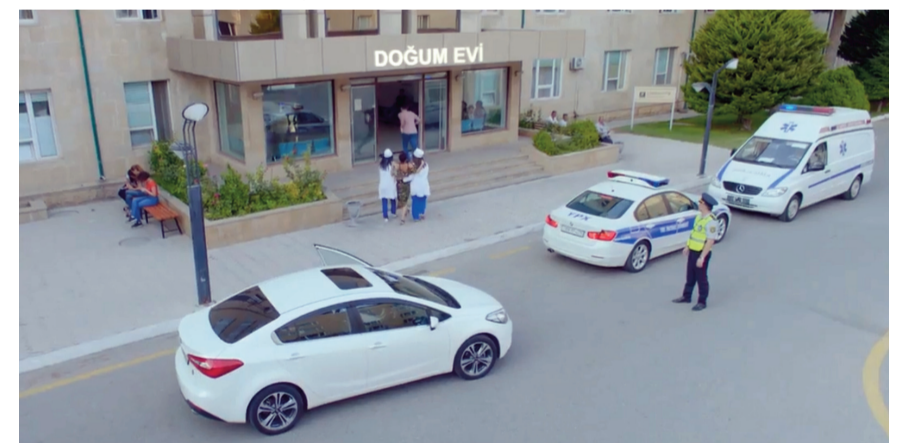
«Qayğıkeş dövlət naminə: vergiləri ödəyək»

Azərbaycanın vergi sisteminə aparılan genişmiqyaslı islahatlar, qanunvericilikdə və inzibatçılıqda aparılan dəyişikliklər, sahibkarlarla vergi orqanları arasında münasibətlərin yeni müstəviyə keçirilməsi, ölkədə şəffaf biznes mühitinin formalaşdırılması, vergidən yayınma hallarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi cəmiyyətin diqqət mərkəzindədir. Bu gün Azərbaycanda partnyorluq əlaqələri, qarşılıqlı faydalara söykənən dövlət-biznes münasibətləri qurulmasına üstünlük verilir, vergi xidmətinin təkmilləşdirilməsi, modernləşdirilməsi və müasir dünya standartlarına tam uyğunlaşdırılması prosesi gedir. İqtisadi islahatlar dərinləşdikcə vergi qoymasının qanunvericilik və metodoloji bazasının təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülən tədbirlər daha davamlı və daha məhsuldar xarakter daşıyır.

Əhalinin vergi mədəniyyətini yüksəldilməsi, vergi ödəmə vərdişlərinin cəmiyyətin həyat tərzinə çevrilməsi nə ailə mülkəsinin üçün vergi ödəyicilərinə məlumatlandırma, maarifləndirmə, təbliğ və təlim istiqamətlərində xidmətlər göstərilir. Vətəndaş öz üzərinə düşən öhdəliyi və məs-

dur. Büdcədə elm, təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə və sosial təminat, mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyyəsi və digər kateqoriyalara aid edilmiş xərclər üçün milyardlarla manat vəsait nəzərdə tutulub. Bu həcmdə xərclərin icrasının təmin edilməsinin vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsindən nə qədər asılı olduğu göz önündədir.

Vergilər Nazirliyinin sifarişli ilə hazırlanmış sosial video-carxların əsas mahiyyətini bütün bunlar haqqında ölkə vətəndaşını yığcam və ifadəli şəkildə məlumatlandırmaq təşkil edir. Sosial reklam çarxlarının ideya müəllifi, «Maxmedia» Reklam Agentliyi-nin direktoru Zaur Mamedov bildirib ki, artıq ikinci video-carx ictimaiyyətə təqdim edilib. Vergilər hesabına fəaliyyət göstərən polis orqanı əməkdaşlarının daha sədaqətli xidmətini əks etdirən video bu silsilədən ikinci carxdır. Yangından mühafizə xidmətinin fəaliyyətində həsr olunan ilk video-carx ötən ay paylaşılib. Bu sosial reklamlarda ictimaiyyətə əməkhaqqı, pensiya, təqaüd və müavinətlərin verilməsi, əhalinin sosial rifahının yüksəldilməsi, aztəminatlı ailələrə dövlət qayğısının, vətəndaşlara göstəri-

liyyəti dərindən dərk etməlidir. Bilməlidir ki, vergiləri qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq vaxtda və miqdarda ödəmək hər kəsin Konstitusiyaya borcudur. Vergi məcburiyyəti ödənişdir: əgər vergi öhdəliyi yaranırsa, onu mütləq ödəməlisən və onu digər şəxsin üzərinə keçirə bilməzsən. Hər bir vətəndaş anlamalıdır ki, onun ödədiyi vergi sonradan cəmiyyətin maraqları naminə xərclənir.

Büdcənin gəlirlərində önəmli yer tutan vergi daxilolmaları dövlətin funksiyası və vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə, əhalinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılmasına, bir sözlə, dövlətin əhali qarşısında götürdüyü bütün öhdəliklərinin maliyyə təminatı istiqamətinə yönəldilir. İqtisadi təsnifatda görə vergilərin daxil olduğu dövlət büdcəsi xərclərindən əməyin ödənişinə, malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınmasına, faizlər üzrə ödənişlərə, subsidiyalara və cari transferlərə, qrantlara və digər ödənişlərə, təqaüdə və sosial müavinətlərə, qeyri-maliyyə aktivlərinin alınmasına, maliyyə aktivləri üzrə əməliyyatlara və öhdəliklər üzrə maliyyə əməliyyatlarına vəsaitin cəlb olunmasına nəzərdə tutulub. Dövlət büdcəsində sosialyönümlü xərclərin xüsusi çəkisi 40%-dən çox-

lən xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması və əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, fəvqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması, ölkəmizin müdafiə güdərini və ordumuzun daha da gücləndirilməsi kimi mühüm tədbirlərin məhz vətəndaşların ödədiyi vergilərdən, dövlət büdcəsində toplanan vəsaitlərdən asılı olması haqqında mesaj verilir. Hazırlanan sosial reklam çarxları bu tələklü məsələlərin son dərəcə vacib və əhəmiyyətli olduğunu bir daha cəmiyyətin diqqətinə çatdırır.

Sosial çarxların rejissorları Vüsal Həsən və Ceyhun İbrahimoglu, operator Cavid Orucudur. Çarxların istehsalçısı «Gala Media Group Production»-un direktoru Vüsal Həsən qeyd edib ki, ssenari «Maxmedia» agentliyinə reklam xidməti göstərən IT şirkətinin əməkdaşlarından birinin üzlaşdiyi real hadisəyə əsaslanaraq hazırlanıb. «Layihədə məqsədimiz bir vətəndaş kimi üzümüzə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirməyə çalışmaqdır».

Qeyd edək ki, sosial reklam çarxının çəkilişlərində Daxili İşlər Nazirliyi və Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi yaxından kömək göstərib.

Fəxryyə İKRAMQIZI

olan şəxslər üçün dövlətə ayrılan hissə istisna olmaqla, tikilən binanın yaşayış və qeyri-yaşayış sahələri (hər mərtəbənin ümumi sahəsi), o cümlədən təqdim edilmək üçün ayrıca tikilən fərdi, şəxsi yaşayış və bağ evlərinin sahələri vergitutma obyektı hesab olunur.

Nazirlər Kabinetinin 25 sentyabr 2007-ci il tarixli qərarı ilə bina tikintisi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən ödənilməli vergilərin hesablanması üçün ərazilərin sərhədləri və zonalar üzrə əmsallar təsdiq edilib. Həmin qərara əsasən, Ba-

Gəncə, Sumqayıt və Xırdalan şəhərlərində 67,5 manadək azaldır. Abşeron rayonunun qəsəbə və kəndləri (Xırdalan şəhəri istisna olmaqla), Şirvan, Mingəçevir, Naxçıvan, Lənkəran, Yevlax, Şəki və Naftalan digər rayon (şəhər) və qəsəbələrdə (kəndlərdə) 22,5 manat təşkil edir.

Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərlə bina tikintisi fəaliyyəti göstərən fiziki və hüquqi şəxslər üçün vergilərin ödənilməsi metodu sadələşdirilib. Həmin şəxslərə sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olmaq və

rılmış vergi məbləği bərabər hissələrlə 10 faiz həcmində 10 rüb ərzində büdcəyə ödənilməlidir.

Vergilərin hesablanması qaydasına gəlincə, bina tikintisi ilə məşğul olan şəxslər binanın yaşayış və qeyri-yaşayış sahələrinin sadələşdirilmiş vergisini ayrılıqda hesablayırlar. Bu zaman qeyri-yaşayış sahələrinə əlavə 1,5 əmsal tətbiq edilir:

- yaşayış sahəsi üzrə hesablama: binanın ümumi sahəsi - m² x 45 manat x zona əmsalı;
- qeyri-yaşayış sahəsi üzrə hesablama: binanın ümumi sahəsi - m² x 45 manat x zona əm-

Taksi ilə sərnişin daşınmasına görə vergi

Ölkəmizdə taksi xidməti əsasən fərdi sahibkarlıq subyektləri üzərində qurulub. Şəxsi avtomobili olan vətəndaşlar zəruri icazə əldə etməklə taksi xidməti göstərir

Taksi fəaliyyətinə görə ödənilməli verginin məbləği

Vergi Məcəlləsinin 218.4.1-ci maddəsinə əsasən, mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri ilə (beynəlxalq yük və sərnişin daşımaları istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikasının ərazisində sərnişin və yük daşımaları (o cümlədən taksi ilə) və ya həmin daşımaları müqavilə əsasında digər şəxslər vasitəsilə həyata keçirən şəxslər sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləridir. Vergi ödəyicilərinin mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri sadələşdirilmiş vergi üzrə vergitutma obyektidir. Vergi Məcəlləsinin 220.5-ci maddəsinə əsasən, taksi ilə sərnişin daşınmasını həyata keçirən vergi ödəyiciləri üzrə sadələşdirilmiş verginin 1 ədəd nəqliyyat vasitəsi üçün aylıq məbləği 9 manatdır.

220.6-cı maddədə qeyd edilmişdir ki, yük və sərnişin daşınmasının nəvündən və həyata keçirildiyi ərazidən asılı olaraq, sərnişin və yük daşınan vergi ödəyiciləri üçün sadələşdirilmiş vergi həmin məcəllənin 220.5-ci maddəsində göstərilən sadələşdirilmiş verginin məbləğinə aşağıdakı əmsallarla tətbiq edilə bilər:

- Bakı şəhərində (kənd və qəsəbələr daxil olmaqla) və Bakı şəhəri ilə ölkənin digər yaşayış məntəqələri arasında - 2,0;

- Abşeron rayonu, Sumqayıt, Gəncə şəhərlərində və həmin rayon və şəhərlərdə digər yaşayış məntəqələri arasında (VM-in 220.6.1-ci maddəsində göstərilən istisna olmaqla) - 1,5;

- Digər şəhər və rayonlarda və həmin şəhər və rayonlarla digər yaşayış məntəqələri arasında (220.6.1-ci və 220.6.2-ci maddələrdə göstərilən istisna olmaqla) - 1,0.

Vergi Məcəlləsinin 221.4-cü maddəsinə əsasən, avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə sərnişin və yük daşımalarına görə sadələşdirilmiş vergi aşağıdakı qaydada hesablanır:

Müvafiq olaraq sərnişin və yük daşınan vergi ödəyicisinin hər bir avtomobil nəqliyyatı vasitəsi üçün sadələşdirilmiş vergi Məcəllənin 220.5-ci maddəsində göstərilən sadələşdirilmiş verginin tətbiq edildiyi ölçü vahidi həmin maddədə qeyd olunan sadələşdirilmiş verginin aylıq məbləğinə, habelə 220.6-cı maddədə göstərilən əmsallara vurularaq hesablanır və dövlət büdcəsinə ödənilir.

221.4.2-ci maddədə qeyd edilmişdir ki, vergi ödəyiciləri avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin qeydiyyatı alındığı yerdən asılı olmayaraq, sərnişin və yük daşımalarının faktiki həyata keçirildiyi ərazi üçün həmin məcəllənin 220.5 - 220.7-ci maddələrinə uyğun müəyyən edilən sadələşdirilmiş vergini ödəyirlər.

Beləliklə, Bakı şəhərində taksi ilə sərnişin daşınan şəxslər tərəfindən dövlət büdcəsinə ödənilməli olan sadələşdirilmiş verginin aylıq məbləği 1 ədəd nəqliyyat vasitəsi üçün 18 manat (1 x 9 manat x 2 = 18 manat) təşkil edir.

Avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə sərnişin və yük daşımalarını həyata keçirən vergi ödəyiciləri, Vergi Məcəlləsində başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, bu fəaliyyətə görə vergi orqanlarına bəyannamə vermirlər.

Hüquqi şəxslərin taksi fəaliyyəti öhdəlikləri

Azərbaycanda hüquqi şəxs özünə məxsus avtomobil nəqliyyatı vasitələri ilə daşımaları həyata keçirdikdə sadələşdirilmiş vergi onun tərəfindən ödənilməlidir. Vergi Məcəlləsinin 221.4.7-ci maddəsinə əsasən, taksi xidməti göstərən subyektlər xidmət göstərən nəqliyyat vasitəsi üçün öz istəklərinə uyğun olaraq növbəti ay, rüb, yarımil və ya il üçün ciddi hesabat blankı olan «Fərqlənmə nişanı» almalıdırlar. «Fərqlənmə nişanı» vergi ödəyicisinin nəqliyyat siyasətini həyata keçirən müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş formada ərizəsinə əsasən iki iş günündən gec olmayaraq verilir.

Taksi xidməti göstərən istər hüquqi

şəxslər, istərsə də hüquqi şəxs yaratmadan sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan fiziki şəxslər hesablanmış vergini tam məbləğdə dövlət büdcəsinə ödədikdən sonra «Fərqlənmə nişanı» almaq hüququ qazanırlar.

«Fərqlənmə nişanı» alındığı aylar üzrə hansısa səbəbdən fəaliyyət göstərmək mümkün olmazsa, taksi xidməti göstərən şəxslər tərəfindən ödənilmiş vergi onların fəaliyyətinin olub-olmamasından asılı olmayaraq geri qaytarılmır və növbəti ayın vergiləri ilə əvəzləndirilir.

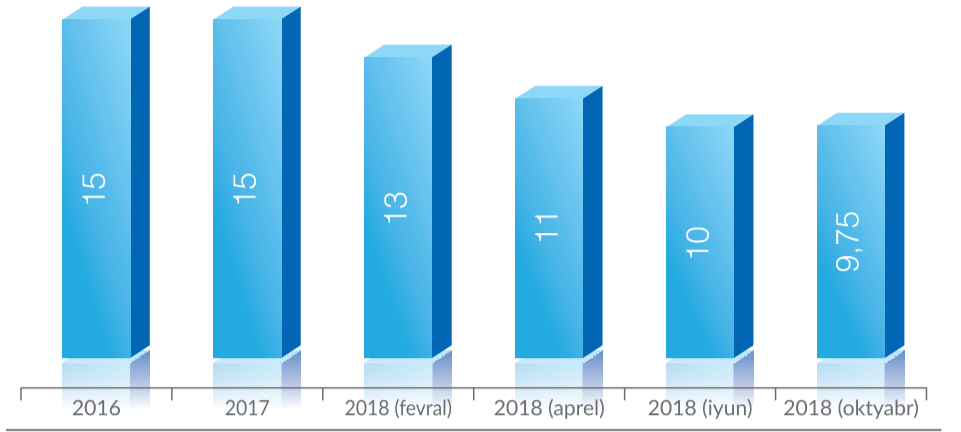
Vergi Məcəlləsinin 58-ci maddəsinə əsasən, «Fərqlənmə nişanı» olmadan taksi xidməti göstərən subyektlərə 40 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Hazırladı:
F. İKRAMQIZI

Faiz dərəcələrinin aşağı salınması iqtisadiyyata nə vəd edir...

Azərbaycan Mərkəzi Bankının uçot dərəcəsinin 10%-dən 9,75%-ə endirilməsi barədə qərarını şərh edərkən bankın İdarə Heyətinin sədri Elman Rüstəmov bildirib ki, bu qərar qəbul edilərkən inflyasiyanın berrəqəmli həddə olması, qarşıdakı aylarda inflyasiyanın azalmasına dair nikbin proqnozlar və xarici balansın yaxşılaşması nəzərə alınmışdır. Manatın məzənnəsinin sabitləşməsi, dollarlaşma prosesinin zəifləməsi maliyyə sabitliyinə və inflyasiya gözləntilərinin azaldılmasına müsbət təsir edib. 2018-ci ilin ilk 9 ayı ərzində neftin orta qiymətinin ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 38%-ə yaxın artması, qeyri-neft ixracının 13% çoxalması, xarici ticarət balansında ÜDM-in 19% səviyyəsində müsbət saldonun yaranması və digər amillər makroiqtisadi dayanıqlığın artması fonunda uçot dərəcələrinin aşağı salınmasına imkan verib.

Uçot dərəcəsinin dəyişməsi (faizlə)

ki, uçot dərəcəsi ölkədəki cari iqtisadi vəziyyət və inflyasiya səviyyəsi nəzərə alınaraq təyin edilir. Əgər inflyasiya səviyyəsi yüksəlsə, Mərkəzi Bank uçot

əsasən, kiçik və orta biznesə aşağı faizlə kredit verilməsini şərtləndirir. Bundan əlavə, daşınmaz əmlak bazarında da hərəkətilik yaranmalıdır, çünki kommersiya banklarının verdiyi ipoteka kreditləri üzrə faizlər uçot dərəcələri ilə birbaşa bağlıdır. Hazırkı iqtisadi şərait ipoteka kreditlərinin faizlərinin azalmasına gətirib çıxarmalıdır. Ancaq təəssüf ki, kommersiya bankları səmərəli kredit şərtlərinin tətbiqinə meyilli deyil. 2017-ci ildə və 2018-ci ilin ötən aylarında uçot dərəcələri bir neçə dəfə aşağı salınmışdır, bankların kredit faizləri dəyişməyib. Banklar vətəndaşlara kreditləri uçot dərəcəsinin yüksək olduğu dövrdəki faizlə verir, halbuki istehlak kreditləri dərəcələri ilə uçot dərəcəsi arasındakı fərq 2 dəfədən də artıqdır. Kommersiya bankları normal bazar münasibətlərinə uyğun kredit siyasəti həyata keçirmədikləri üçün istehlak kreditləri ilə bağlı yeni strategiyaların hazırlanmasına ehtiyac vardır».

Elbrus CƏFƏRLİ

Uçot dərəcəsinin gələcəkdə dəyişdirilməsi proqnozlaşdırılan inflyasiyanın elan edilmiş hədəf intervalına uyğunluğundan asılı olacaq

Bu addımın atılması, həmçinin, ölkənin maliyyə-kredit sistemində əlverişliliyi artırır, xüsusilə kredit siyasətinin əhəmiyyətli dərəcədə yumşaldılmasına əsas yaradır. Mərkəzi Bankın rəhbəri onu da qeyd edib ki, Azərbaycanda bank siyasətinin kredit faizlərinə təsir imkanlarını artırmaq istiqamətində islahatlar həyata keçirilir. Uçot dərəcəsinin gələcəkdə dəyişdirilməsi proqnozlaşdırılan inflyasiyanın elan edilmiş hədəf intervalına uyğunluğundan asılı olacaq.

Iqtisadçı Oqtay Məmmədov bildirib

dərəcəsinə qaldırır və əksinə, inflyasiya səviyyəsi aşağı düşdükcə uçot dərəcəsi də endirilir. Rəsmi statistikaya əsasən, yanvar-sentyabr aylarında ölkədə qiymət artımı 2,6% təşkil edib. Hökumətin proqnozlarına görə, 2018-ci il üçün orta illik inflyasiya 3-4 % səviyyəsində olacaq. Beynəlxalq institutlar, Valyuta Fondu isə bu rəqəmin təxminən eyni səviyyədə qalacağını proqnozlaşdırır.

Iqtisadçı hesab edir ki, uçot dərəcəsinin azaldılması kredit bazarında faizlərin də aşağı salınmasına imkan verir: «Bu,

ƏDV sub-uçot hesabı üzrə əməliyyatlar

Əlavə dəyər vergisinin (ƏDV) ödəyiciləri «Vahid depozit hesabı vasitəsilə ƏDV üzrə elektron ödənişlərin və əvəzləmələrin aparılması» e-xidmətindən istifadə etməklə öz ƏDV sub-uçot hesabı üzrə real vaxt rejimində müvafiq əməliyyatlar aparırlar.

Vergi ödəyiciləri ƏDV-nin büdcəyə ödənilməsi, verilmiş elektron vergi hesab-fakturası üzrə alınmış malların (iş və xidmətlərin) dəyəri ödənilərkən ƏDV-nin digər vergi ödəyicilərinin sub-uçot hesablarına köçürülməsi, Dövlət Gömrük Komitəsinə ödənilməsi, digər vergilərin dövlət büdcəsinə ödənilməsi kimi əməliyyatları da bu e-xidmət üzərindən həyata keçirə bilərlər.

Alınmış elektron vergi hesab-fakturasına əsasən, alıcı öz ƏDV sub-uçot hesabından ƏDV məbləğini satıcının ƏDV sub-uçot hesabına köçürə bilər. Bu ödə-

nişin aparılması üçün alıcı vergi orqanından alınmış istifadəçi kodu, parol və şifrə, yaxud gücləndirilmiş elektron imza vasitəsilə Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsi olan İnternet Vergi İdarəsinə (www.e-taxes.gov.az) daxil olur və ödənişi gücləndirilmiş elektron imza vasitəsilə İnternet Vergi İdarəsində yaradılmış köçürmə əməliyyatlarının aparılması menyusundan istifadə etməklə həyata keçirir.

ƏDV sub-uçot hesabından dövlət büdcəsinə ödənişi həyata keçirmək üçün əməliyyat növündən «Büdcəyə ödəniş əməliyyatı» bəndi qeyd edilir. Siyahıdan «Alanın qeydiyyatda olduğu xəzinə orqanı» seçilir, «Ödəniş məbləği», «Ödəniş təyinatı» daxil edilir və «Qəbul» düyməsi sıxılır. Nəticədə daxil edilmiş məbləğ vergi ödəyicisinin sub-uçot hesabından büdcəyə köçürülür.

ƏDV üzrə büdcəyə olan borclar qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş müddətdə ödənilməyi halda, bu məbləğ vergi ödəyicisinin sub-uçot hesabından avtomatik olaraq büdcəyə köçürülür. Vergi ödəyicisi tərəfindən ƏDV sub-uçot hesabından dövlət büdcəsinə ödəniş iş günü ərzində saat 11:30-dək program təminatında təsdiq edildikdə, vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməsi həmin gün, saat 11:30-dan sonra program təminatında təsdiq edildikdə isə növbəti iş günündə həyata keçirilir. Vergi ödəyicisi tərəfindən ƏDV sub-uçot hesabından dövlət büdcəsinə qeyri-ış günündə ödəniş həyata keçirildiyi zaman həmin vəsaitin dövlət büdcəsinə ödənilməsi üçün Vergilər Nazirliyi tərəfindən ödəniş tapşırığı qeyri-ış günündən sonra gələn ilk iş günündə hazırlanıb banka təqdim olunur.

FƏXRİYYƏ

2018-ci ilin noyabr ayı ərzində vergi orqanına təqdim edilməli bəyannamələr və ödənilməli vergilər barədə

Y A D D A Ş

2018-ci ilin oktyabr ayı üzrə vergi ödəyiciləri tərəfindən tədiyyəçisi olduqları

- Əlavə dəyər vergisi bəyannaməsi,
- Aksiz bəyannaməsi,
- Yol vergisi bəyannaməsi,
- Mədən vergisi bəyannaməsi,
- Pul vəsaitlərinin nağd çıxarılmasına görə sadələşdirilmiş verginin bəyannaməsi və
- Uduşlardan (mükafatlardan) əldə edilən gəlirdən ödəmə mənbəyində tutulan vergi bəyannaməsi

cari ilin noyabr ayının 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim edilməli və təqdim olunmuş bəyannamələr üzrə hesablanmış vergilər həmin müddətdə tam həcmdə dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

- Daşınmaz əmlakın** təqdim edilməsi üzrə sadələşdirilmiş verginin bəyannaməsi **cari ilin noyabr ayının 20-dən gec olmayaraq** vergi orqanına təqdim edilməlidir (vergi əməliyyatı aparıldığı gün - 1 bank günü ərzində ödənilir).

- Muzdlu işlə əlaqədar** 2018-ci ilin oktyabr ayı üzrə ödəmə mənbəyində hesablanaraq tutulan vergi **cari ilin noyabr ayının 20-dən gec olmayaraq** dövlət büdcəsinə ödənilməlidir (*ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri bəyannaməni illik - növbəti ildə yanvar ayının 31-dən gec olmayaraq, digər vergi ödəyiciləri 2018-ci ilin 4-cü rübü üzrə bəyannaməni növbəti ildə yanvar ayının 21-dən gec olmayaraq təqdim edilməlidir*).

- Xüsusi notariusların** 2018-ci ilin oktyabr ayı üzrə hesabladığı gəlir vergisi **cari ilin noyabr ayının 20-dən gec olmayaraq** dövlət büdcəsinə ödənilməlidir (*2018-ci ilin 4-cü rübü üzrə bəyannamə növbəti ildə yanvar ayının 21-dən gec olmayaraq təqdim edilməlidir*).

Əmlak və torpaq vergisinin ödəyiciləri olan müəssisələr

- 2018-ci il üzrə hesablanmış torpaq vergisinin qalanını (yarısını) cari ilin noyabr ayının 15-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.
- 2018-ci ilin 4-cü rübü üzrə hesablanmış əmlak vergisinin cari ödəmələri noyabr ayının 15-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

Qeyd: 20.01.2019-cu il qeyri-ış günündə təsədüf etdiyindən, həmin tarixdə təqdim edilməli bəyannamələrin son müddəti 21.01.2019-cu ilə keçirilmişdir.

— AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ —

Elektron qaimə-fakturanın tətbiqi barədə BİLDİRİŞ

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

2018-ci il yanvarın 1-dən etibarən, statusundan asılı olmayaraq, **bütün vergi ödəyiciləri** tərəfindən sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim edilməsi zamanı elektron qaimə-faktura təqdim olunmalıdır.

Vergi Məcəlləsinə əsasən, sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi və fiziki şəxslərə malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim olunması ilə bağlı elektron qaimə-faktura vermək vergi ödəyicisinin vəzifələrinə aid edilmişdir.

«Elektron qaimə-fakturanın tətbiqi, uçotu və istifadəsi Qaydaları» Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 14.03.2017-ci il tarixli 89 nömrəli Qərarı ilə müəyyən edilir.

Elektron qaimə-faktura «On-

layn rejimində» Vergilər Nazirliyinin İnternet Vergi İdarəsində (www.e-taxes.gov.az) gücləndirilmiş elektron imza (o cümlədən «Asan imza») vasitəsilə elektron qaydada tərtib edilərək və ya «Lazımı proqramlar»-dan istifadə olunmaqla «Oflayn rejimində» tərtib edildikdən və elektron imza (o cümlədən «Asan imza») vasitəsilə imzalandıqdan sonra malların, işlərin və xidmətlərin alıcısına göndərilir. Odur ki, sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün mal (iş, xidmət) alınarkən həmin malların (işlərin, xidmətlərin) alınmasını təsdiq edən elektron qaimə-faktura satıcının tələb edilərək alınmalıdır.

Vergi ödəyicisinin sahibliyində olan malların alışı təsdiq edən qaimə-faktura və ya elektron vergi hesab-fakturasının təqdim edilməsi ilə bağlı əlavə məlumat almaq üçün Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet saytına (www.taxes.gov.az), Çağrı Mərkəzinə (195-1) və ya vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət edə bilərsiniz.

— AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ —

ELAN

Hörmətli vergi ödəyicisi!

Fəaliyyətiniz zamanı vergi orqanı əməkdaşları tərəfindən korrupsiya və digər hüquqpozma hallarına yol verildiyi ilə rastlaşdıqda, aşağıdakı imkanlardan istifadə etməklə, vergi orqanına müraciət edə bilərsiniz:

★ Vergilər Nazirliyinin rəsmi internet sahifəsində (www.taxes.gov.az) «Onlayn müraciətlər» bölməsinin «Vergi orqanı əməkdaşlarının fəaliyyətində korrupsiya və digər hüquqpozma halları barədə məlumat ver» alt bölməsinə;

★ Vergilər Nazirliyinin poçt ünvanına və ya Daxili təhlükəsizlik departamentinə üzərində «MƏXFİ - Daxili təhlükəsizlik departamentinə» qeydi olan məktublara göndərməklə. Ünvan: AZ1073, Bakı şəhəri, Landau küçəsi 16, Vergilər Nazirliyi;

★ Daxili təhlükəsizlik departamentinə gəlməklə və məlumatı şəxsən (şəxsiyyətinizi təsdiq edən sənədlə) təqdim etməklə. Ünvan: AZ1073, Bakı şəhəri, Landau küçəsi 16, Vergilər Nazirliyi, Daxili təhlükəsizlik departamenti;

★ Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinə (195-1)

beynəlxalq panoram

Dünyada aparılan iqtisadi islahatların sayı rekord səviyyəyə çatıb

Dünya Bankının sonuncu «Doing business 2019» hesabatında 190 ölkədəki biznes mühitinin səviyyəsi qiymətləndirilmişdir. 2017-ci ilin iyun ayından 2018-ci ilin may ayına qədər olan dövrü əhatə edən hesabatın görə, dünya üzrə hesabatın əhatə etdiyi dövr ərzində 128 hökumət tərəfindən aparılmış islahatların sayı 314

olmuşdur və bu göstərici bütün zamanlar üçün rekord hesab edilir.

Dünya Bankının 2003-cü ildən bəri hazırladığı hesabatda biznes aparmağın asanlıq baxımından ilk onluğa düşən ölkələr Yeni Zelandiya, Sinqapur, Danimarka, Honq Konq, Çin, Cənubi Koreya, Gürcüstan, Norveç, ABŞ, İngiltərə və

Makedoniyadır. Hesabatda biznes aparmaq baxımından ən böyük irəliləyişə nail olan ölkələr Əfqanıstan, Cibuti, Çin, Hindistan, Toqo, Keniya, Filipi sahilləri, Türkiyə və Ruanda olmuşdur.

Qeyd edək ki, Azərbaycan bundan əvvəlki hesabatla müqayisədə 32 pillə irəliləyərək 25-ci yerdə qərarlaşmışdır.

Ukraynada qeyri-rəsmi məşğulluğa qarşı mübarizə sərtləşdirilir

Muzdlu işçilərin əməyindən istifadə edən işəgötürənlərdə yoxlamalarla bağlı şərtlər Nazirlər Kabinetinin qərarı ilə 2017-ci ildən gücləndirilsə də, qaydalar, demək olar ki, işləməmişdir.

2018-ci ilin ilk yarısının göstəricilərinə əsasən, yoxlamalar zamanı qeyri-rəsmi məşğulluqla bağlı 8.800 qanun pozuntusu aşkar olunmuşdur. Hazırda ölkə üzrə işləyənlərin 30 faizinin əmək münasibətləri rəsmiləşdirilməmişdir. Bu statistikaya işə qəbul edilərkən əmək müqaviləsi bağlanılmamış işçilərlə yanaşı, rəsmən minimal səviyyədə maaş müəyyən edilmiş işçilər də daxildir: onlar əməkhaqqının əsas hissəsini «zərfdə» alırlar.

2018-ci ildə aparılmış yoxlamalar zamanı aydın olmuşdur ki, işəgötürənlərin yarısı əmək qanunvericiliyini pozur və bunun nəticəsində yerli büdcələr böyük həcmdə itkilərə məruz qalır.

Bütün bunları nəzərə alan hökumət qanun pozucularının aşkara çıxarılması ilə bağlı genişmiqyaslı tədbirlər görülməyə başladığını elan etmişdir. Oktyabr ayından biznes subyektlərində başlanılmış ciddi yoxlamalarda Dövlət Əmək Komitəsinin müfəttişləri, yerli idarəetmə orqanlarının təmsilçiləri ilə yanaşı, vergi və polis əməkdaşları da iştirak edirlər.

Qanuna əsasən, işçilərlə rəsmi əmək mü-

qaviləsi bağlamayan, əməkhaqqını «zərfdə» verən işəgötürənləri ciddi cərimələr gözləyir.

• hər bir rəsmiləşdirilməmiş əməkdaş üçün 111.690 qrivna (6.760 manat);

• əməkhaqqından vergi və sosial yığımlar tutulmamış hər bir işçi üçün 111.690 qrivna (6.760 manat);

• əməyə görə ödəniş zamanı pozulmuş hər bir işçi üçün 37.230 qrivna (2254 manat);

• əməkhaqqının tam həcmdə ödənilməməsi və ya əməkhaqqının vaxtında ödənilməməsi üçün 11.169 qrivna (6.760 manat);

• qanunvericiliklə müəyyən edilmiş məzuniyyətin verilməməsi, tabelin düzgün qurulmaması və işlənilmiş vaxtın uçotunun dəqiq aparılmaması üçün 3.723 qrivna (225 manat).

Əmək münasibətlərinin rəsmiləşdirilməsinin yoxlanılması məqsədilə gələn müfəttişin müəssisəyə buraxılmaması üçün işəgötürəni daha ağır cərimə gözləyir: 372.300 qrivna (22.536 manat).

Yoxlamalar planlaşdırılmış və plandankənar aparıla bilər. Planlaşdırılmış yoxlamalar barədə iş adamları ilin əvvəlində Dövlət Əmək Müfəttişliyinin rəsmi saytından məlumat ala bilərlər. Növbədənəkar yoxlamanın aparılması üçün hər hansı işçinin öz əmək hüquqlarının, eləcə də əmək və vergi qanunvericiliyinin pozulması barədə ərizə ilə müraciət etməsi kifayət edir.

Çin avtomobil alışına tətbiq olunan vergini azaltmağı planlaşdırır

Hökumət ABŞ ilə «ticarət müharibəsi» nəticəsində ziyan çəkmiş avtomobil bazarında satışı stimullaşdırmaq məqsədilə avtomobillərin əksəriyyətinin satışına tətbiq edilən vergini iki dəfə azaltmaq imkanlarını nəzərdən keçirir. İnkişaf və islahatlar üzrə Dövlət Komitəsi müharrikinin tutumu 1,6 litrə qədər olan yün-

gül minik maşınlarının alınmasına tətbiq olunan verginin 10 faizdən 5 faizə endirilməsi planını təqdim etmişdir. Çinin Avtomobil İstehsalçıları Assosiasiyasının açıqlamasında bildirilmişdir ki, bu cür avtomobillər 2017-ci ildə ölkədə satılmış minik avtomobillərinin ümumi sayının 70 faizini təşkil edir.

ABŞ və Xorvatiya transmilli şirkətlərlə bağlı hesabatları mübadilə edəcək

İki dövlətin səlahiyyətli orqanları tərəfindən imzalanmış sazişdə iri transmilli korporasiyalarla bağlı hesabatlar mübadilə ediləcək. Bu addımın atılması ilə 2015-ci ildə OECD-nin BEPS planına keçidlə bağlı imzalanmış saziş həyata keçiriləcək. Məlumatların ölkələr

arasında mübadilə edilməsi ABŞ və Xorvatiya vergi orqanlarına transmilli korporasiyaların fəaliyyətini daha dərindən anlamağa, həmin şirkətlərin transfert qiymətoyuma vasitəsilə vergidən yayınmaq risklərinin olub-olmadığını müəyyən etməyə şərait yaradacaq.

Böyük Britaniya rəqəmsal xidmətlər üçün vergi tətbiq edəcək

Hökumətin keçən ayın sonunda təqdim etdiyi 2018-2019-cu maliyyə ili üçün büdcə layihəsində rəqəmsal xidmətlərə vergi tətbiqi nəzərdə tutulmuşdur. Layihəyə əsasən, 2020-ci ilin aprelindən «Britaniya istifadəçiləri üçün rəqəmsal xidmətlərin göstərilməsi ilə bağlı biznesin müəyyən növlərindən» dövrüyyənin 2 faizi həcmində vergi tutulması gözlənilir. Qeyd etmək lazımdır ki, rəqəmsal xidmətlər üçün vergi «internet axtarışları, sosial şəbəkələr və internet mağazaların idarə olunması üzrə əməliyyatlara aid dövrüyyəyə» tətbiq ediləcək.

Vergi illik məbləği 25 milyon avrodan artıq dövrüyyəyə tətbiq ediləcək və yalnız o şirkətlərə şamil olunaçaq ki, onların beynəlxalq miqyasda ümumi illik dövrüyyəsi 500 milyon avrodan az olmasın. Qeyd

edilmişdir ki, yeni vergi ziyanla başa gələn rəqəmsal xidmətlərə aid edilməyəcək və əməliyyatlar azgəliqli olduqda verginin məbləği də azaldılacaq. Böyük Britaniya hökumətinin açıqlamasında bildirilmişdir ki, yeni vergi ilə bağlı ictimaiyyətlə məsləhətləşmələr 2019-2020-ci illər üçün növbəti büdcənin müzakirəsi zamanı da aparılacaq.

Ekspertlərin rəyinə əsasən, yeni verginin başlıca hədəfi «Google», «Facebook», «Amazon» və s. kimi nəhəng transmilli texnologiya şirkətləridir. Bu şirkətlərdən bəziləri öz Avropa filiallarını güzəştli vergi rejimi mövcud olan İrlandiya və ya Lüksemburq kimi yurisdiksiyalarda qeydiyyatdan keçirərək Britaniyada apardıqları əməliyyatları görə son dərəcə az vergi ödəməkdə günahlandırılırlar.

Portuqaliya ilə bağlı əsassız vergi güzəştləri araşdırılacaq

Avropa İttifaqı Komissiyası azad ticarət zonası olan Madeyrada yaradılmış şirkətlər üçün Portuqaliyanın tətbiq etdiyi vergidən azad olunma sxemləri ilə bağlı dövlət dəstəyi göstərilərkən mümkün qanun pozuntularına yol verilib-verilmədiyini araşdırır. Komissiyanın açıqlamasında bildirilmişdir ki, 2007-ci və 2013-cü illərdə Portuqaliyanın vergi qanunlarına nə dərəcədə əməl etdiyi təhqiq ediləcək.

Komissiya Portuqaliya hökumətinin vergi güzəştləri verərək qəbul olunmuş qaydaların şərtlərinə əməl etməsindən şübhələnir. Qeyd edək ki, Portuqaliyanın muxtar regionu olan Madeyra Atlantik okeanının şimal hissəsində yerləşir və ayrıca ərazi kimi Avropa İttifaqına daxil edilmişdir.

Elektron sistem Qırğızıstanda vergi daxilolmalarını artıracaq

Qırğızıstanın Baş naziri Muhammedkali Abılqaziyev bildirmişdir ki, vergi prosedurlarının elektron fiskallaşdırılması layihəsi hökumətin üçün prioritet təşkil edir və bu layihə vasitəsilə büdcəyə əsaslı məbləğdə maliyyə resurslarının qaytarılması təmin ediləcək.

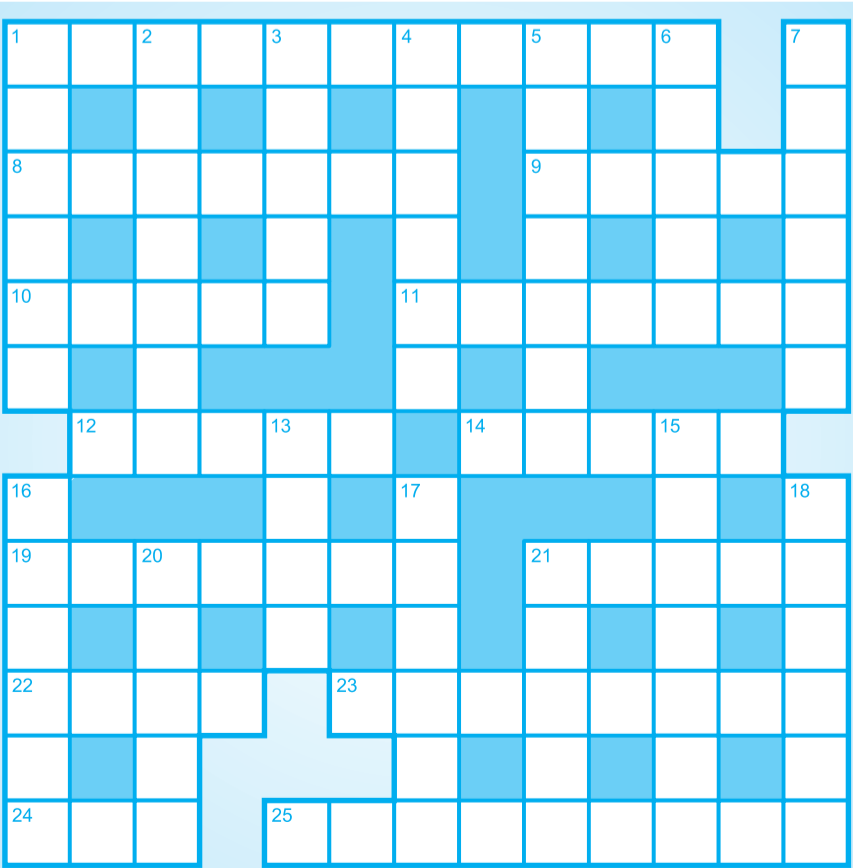
Hökumətin məlumatına əsasən, elektron sistemlərin vergi prosedurlarının fiskallaşdırılmasına tətbiqi məsələlərinə həsr edilmiş yığıncaqda ölkənin elektron fiskal inzibatiyyəti üçün qanunvericilik və infrastruktur baxımından nə dərəcədə hazır olmasının qiymətlən-

dirilməsinin nəticələri açıqlanmışdır. Qiymətləndirmə sənədini «Pricewaterhouse Coopers Tax and Advisory» beynəlxalq auditor şirkəti hökumətin sifariş və BMT-nin İnkişaf Proqramının dəstəyi ilə hazırlamışdır.

Mütəxəssislərin rəyinə əsasən, vergi prosedurlarının fiskallaşdırılmasının elektron sisteminin tətbiqi «kölgə iqtisadiyyat»-nın bütün elementlərinin əsaslı şəkildə azaldılmasına, dövlət büdcəsinə daxilolmaların isə artmasına şərait yaradacaq.

BMT-nin İnkişaf Proqramının ölkə üzrə nümayəndəsi Ozonnia

Ojiyelo bildirmişdir ki, Qırğızıstan Avrasiya İqtisadi Birliyinin üzvü kimi iqtisadi inteqrasiyanın iştirakçıları ilə eyni səviyyədə «kölgə iqtisadiyyat» ilə mübarizə və büdcə gəlirlərinin səffəflığı sahəsində tarazlaşdırılmış siyasət aparmaq üçün öz səylərini davam etdirməlidir: «Elektron inzibatiyyətin tətbiqi Qırğızıstan iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatına daha fəal inteqrasiyasına şərait yaradacaq və ölkənin Avrasiya İqtisadi Birliyində daha effektiv iştirakını təmin edəcək. Bu, dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının artımına imkan verəcək».

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Qazaxıstanın keçmiş paytaxtı; 2.Triqonometrik funksiya. Qarşı katetin qonşu katetə olan nisbətində deyilir; 3.«Koroğlu» dastanında Koroğluya atasından qalan mifik at; 4.Sərinləşdirici içki. Su qatılaraq duru hala salınmış qatıq; 5.Qan dövranının çatışmazlığı nəticəsində yaranan ciddi ürək xəstəliyi; 6.Vərəm xəstəliyini aşkarlamaq üçün peyvənd; 7.Oynaqların iltihabı; 13.Çində gümüş pul vahidi; 15.BMT nəzdində elm, təhsil və mədəniyyət üzrə təşkilat; 16.Amerika qitəsini kəşf edən ilk səyyah; 17.Xrom tərkibli təbii mineral və filizlər; 18.Nəfəsli musiqi aləti. Çar və ADR ordusunda hərbi rütbə; 20.Bölgükdən böyük, alaydan kiçik hərbi birlik; 21.Türklərin populyarlaşdırdığı fast-fud yeməyi.

Soldan sağa: 1.Gözün optik sisteminin defekti (xəstəliyi). Gözün şüasındırma qüvvəsinin əsas meridianlarda eyni olmaması; 8.Yer qabığının tərkibinə daxil olan və fay-

dalı qazıntı kimi istifadə edilən təbii kimyəvi birləşmə və ya element; 9.Pərəstışkar, azarkeş; 10.Bir sahə üzrə bir neçə müəssisənin birləşməsi, habelə belə birləşmənin mərkəzləşdirilmiş idarəsi, aparatı; 11.Günəşə ən yaxın və ən kiçik planet; 12.Yer planetində ən böyük qitə; 14.Norveçin paytaxtı Oslo şəhəri yaxınlığında ada; 19.İlin aylarından biri; 21.Canavar cinsinə aid heyvan yarımnövü; 22.Gürcüstan ərazisində (Yuxarı niz səyyahı, qütb tədqiqatçısı); 24.Rəqəm; 25.Təsviri incəsənətdə janr.

Təsviri incəsənətdə janr. Rəssam: Qabor Tot. «Meyvələr».

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Dekada; 2.Karavay; 3.Trans; 4.Oreqon; 5.İmran (Qasımov); 6.İntern; 9.Vern (Jül); 13.Uran; 15.Merinos; 16.Massiv; 17.Milord; 18.Diktor; 20.İlyas (Əfəndiyev); 21.Həbib (İsmayilov). **Soldan sağa:** 1.Dekstroza; 5.İki; 7.Karfağen; 8.Krit; 10.Davos; 11.Oleandr; 12.Uyğur; 14.Anime; 19.Amirani; 21.Harri (Porter); 22.Saya; 23.Kombinat; 24.Vis; 25.Vedibasar.

idman

Azərbaycan badmintonçuları uğurlu çıxışlarını davam etdirirlər

Bəhreynin Madinat-İsa şəhərində badminton üzrə «Bahrain International Series-2018» turnirə yekun vurulub. Turnirdə iştirak edən badmintonçularımız Edi Reski Dviçayə və Ezmi Qovimuramadhoni uğurlu çıxışla yadda qalıblar.

Kişilərin şəxsi yarışında mübarizəyə 1/16 finaldan start verən Ezmi Qovimuramadhoni yarımfinala kimi məğlubiyətsiz irəliləyib. Bəhreyn, Pakistan, İordaniya badmintonçularına qalib gələn Ezmi yarımfinalda ABŞ təmsilçisi Timoti Lamla qarşılaşıb. Üç set davam edən görüş amerikalı badmintonçunun 2:1 hesablı qələbəsi ilə başa çatıb. Bununla da Qovimuramadhoni kişilərin şəxsi yarışında bürünc medal qazanıb.

Mübarizəyə 1/8 finaldan qoşulan Edi Reski Dviçayə isə yarımfinala kimi İngiltərə və Bəhreyn badmintonçularına qalib gəlib. Yarımfinalda Yaponiya idmançısı Haruki Fukuda üzərində 2:1 hesablı qələbə qazanan Edi finalda ABŞ badmintonçusu Timoti Lamla üz-üzə gəlib. Amerikalı rəqibini 2:0 hesabı ilə

məğlub edən Dviçayə «Bahrain International Series-2018» turnirinin qızıl medalını qazanıb.

Badmintonçularımız eyni uğuru kişilərin qoşa yarışında da təkrarlayıblar. Bu kateqoriya üzrə yarışda mübarizəyə 1/4 finalda başlayan

badmintonçularımız finala kimi Bəhreyn və Pakistandan olan həmkarlarına qalib gəliblər. Həllədiçi görüşdə yerli idmançılar Adnan və Cəfər İbrahim tandemə 2:0 hesabı ilə qalib gələn Edi-Ezmi cütlüyü badmintonçuların qoşa yarışında qızıl medala sahib çıxıb.

Beləliklə, ilk dəfə badmintonçularımız beynəlxalq turnirdə ümumilikdə 3 medal qazanıblar.

Federasiya Kubokunun qalibləri müəyyən edilib

Respublika Velotrekində mövsümün trek növü üzrə sonuncu sınağı - Federasiya Kuboku yarışını keçirilib. Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyası və Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin təşkilatçılığı ilə baş tutan yarışda klub və cəmiyyətlərin müxtəlif yaş qrupları üzrə 100-ə yaxın idmançısı 5 növdə qalibi müəyyən edib.

Elit, U-23 və gənc oğlanların eyni qrupda mübarizə aparıldığı keyrin yarışlarında yığma komandamızın lider idmançısı Sergey Omelçenko bütün rəqiblərindən güclü olub. «Neftçi» idman klubunun nümayəndəsi Mahmud Məmmədov bu yaş kateqoriyasında bir kilometr məsafəyə fərdi ötürmədə birinci yeri tutub. Qrup ötürməsində isə Respublika Olimpiya Velosiped Məktəbinin yetirməsi Nəcəf Bağrov digər rəqiblərini qabaqlamaqla fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb. Onun komanda yoldaşı Ayan Xankişiyevə da gənc qızlar arasında 2 kilometr məsafəyə fərdi ötürmədə çempion olub.

On beş və on yeddi yaşadək qızlar arasında 1 kilometr mə-

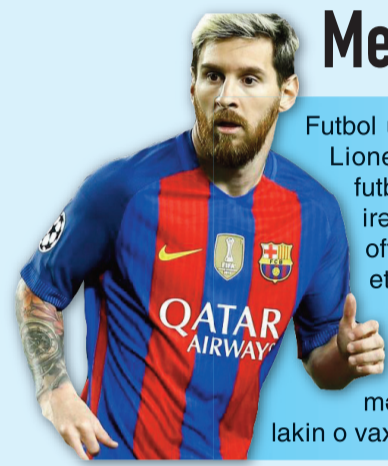
safəyə fərdi ötürmədə, müvafiq olaraq, 7 sayılı Olimpiya Məktəbi və Respublika Olimpiya Velosiped Məktəbinin təmsilçiləri Gülşən İsmayılova və Elfanə Camalova hamını qabaqlayıblar. On beş yaşadək oğlanlar arasında 7 sayılı Olimpiya Məktəbindən Mustafa Muxtarlı 1, on yeddi yaşadək idmançılar arasında isə Respublika Olimpiya Velosiped Məktəbindən Nikita Sitov 2 kilometr məsafəyə fərdi ötürmə yarışında fərqləniblər. Yeri gəlmişkən, Nikita Sitov, həmkarları arasında 1 kilometr mə-

safəyə fərdi ötürmədə, müvafiq olaraq, 7 sayılı Olimpiya Məktəbi və Respublika Olimpiya Velosiped Məktəbinin təmsilçiləri Gülşən İsmayılova və Elfanə Camalova hamını qabaqlayıblar. On beş yaşadək oğlanlar arasında 7 sayılı Olimpiya Məktəbindən Mustafa Muxtarlı 1, on yeddi yaşadək idmançılar arasında isə Respublika Olimpiya Velosiped Məktəbindən Nikita Sitov 2 kilometr məsafəyə fərdi ötürmə yarışında fərqləniblər. Yeri gəlmişkən, Nikita Sitov, həmkarları arasında 1 kilometr mə-

skretç yarışında da çempionluq sevinci yaşayıb. On yeddi yaşadək qızların 5000 metr məsafəyə skretç yarışını isə 7 sayılı Olimpiya Məktəbinin nümayəndəsi Viktoriya Sidorenkonun qələbəsi ilə yekunlaşdı.

Qalib və mükafatçılar medal, diplom və qiymətli hədiyyələrlə təltif ediliblər. İdmançılara mükafatları Bakı Şəhər Gənclər və İdman Baş İdarəsinin rəisi Raqif Abbasov və Respublika Olimpiya Velosiped Məktəbinin direktoru Faiq Qurbanov təqdim ediblər.

Messi daha bir qalmaqalla üz-üzə...

Futbol üzrə Argentina millisinin və İspaniyanın «Barselona» klubunun hücumçusu Lionel Messi yenə də maliyyə firıldığı ilə bağlı problemlə üzleşib. Ulduz futbolçunun adı indi də «çirkli pulları yumaqda» hallandır. Argentinalı prokurorun irəli sürdüyü ittihamına görə, «Leo Messi» xeyriyyə fonduna daxil olan ianələr offşor zonalarda açılmış gizli hesablara köçürülmüşdür. Bu təhqiqatın davam etdirilməsi üçün kifayət qədər əsas olub-olmadığını məhkəmə müəyyən etməlidir.

Argentinalı futbolçunun bundan əvvəl də vergidən yayınma ilə əlaqədar problemləri olub. 2017-ci ildə Messini vergidən yayındığına görə Barselona məhkəməsi onun 21 ay azadlıqdan məhrum edilməsi barədə hökm çıxarıb, lakin o vaxt futbolçu 255 min avro cərimə ödəyərək həbsdən yaxa qurtarıb.

«Qarabağ» üçün növbəti sınaq

Sabah futbol üzrə Avropa Liqasının qrup mərhələsinin dördüncü turunun oyununu keçiriləcək. Azərbaycan təmsilçisi, Ağdamın «Qarabağ» komandası səfərdə Ukraynanın «Vorskla» komandası ilə üz-üzə gələcək. Ukraynanın Poltava şəhərindəki Aleksey Butovski adına stadionda baş tutacaq görüşü İsvaçradən olan hakimlər briqadası idarə edəcək. Matçın referisi Sandro Şörer

olacaq. Bekim Zoqay və Ştefan De Almeйда yan xətt hakimi funksiyasını yerinə yetirəcəklər. Dördüncü hakim funksiyasını Raffael Tseđer yerinə yetirəcək. Əlavə köməkçi hakimlər Alen Byeri və Lukas Fandrix olacaq. Almaniyalı Edqar Ştayborn görüşün hakim-inspektor, danimarkalı Klaus Kristensen isə UEFA nümayəndəsidir. Görüş Bakı vaxtı ilə gecə saat 12-də başlayacaq.

mozaika

tarix

Vezuvinin püskürməsinin dəqiq vaxtı müəyyən edilib

Pompeydə kömürlə cızılmış yazı aşkar edilib. Bu yazı Vezuvi vulkanının püskürməsi nəticəsində baş vermiş və adətən bizim eranın 79-cu ilinin 23 avqustuna aid olunan Pompeyin dağılması tarixini əsaslı şəkildə dəyişərək yeni tarix müəyyən edib: 79-cu il oktyabrın 24-ü.

Əslində, ənənəvi olaraq qəbul edilmiş bu tarixə alimlər çoxdan şübhə ilə yanaşırdılar, çünki qazıntılar zamanı Pompey ərazisində payız mövsümü üçün tipik olan

nar və giləmeyvələr tapılıb. Yazı, şərti olaraq, «Regio V» adlandırılan ərazidə qazıntılar zamanı püskürmə anında bərpə prosesində olan evin divarında aşkar edilib. Pompey Arxeologiya Parkının baş direktorunun fikrincə, bu yazını yazmış fəhlə zarafatçı adam olub. Onun yazdığı cümlənin məzəli məzmunu bu cür düşünməyə əsas verir. Yazının yazıldığı tarix yeni stillə oktyabrın 17-nə uyğun gəlir. İlin isə elə 79-cu il olduğu təxmin edilir, çünki yazı yeni hesablamalara

görə tarixi oktyabrın 24-nə aid edilən təbii fəlakətə düz bir həftə qalmış son dərəcə azömrürlü bir vasitə ilə - kömürlə cızılıb.

İndiyədək hesab edilirdi ki, püskürmə Plininin məktubunda göstəriləndi kimi, avqustun 23-də baş verib. Amma İtaliyanın mədəniyyət naziri Alberto Bonizolinin fikrincə, çox güman ki, orta əsrlərdə köçürücülərdən kimsə bu tarixi yanlış köçürüb. Buna görə də uzun illər hesab edilən ki, Vezuvi avqust ayında püskürüb.

mədəniyyət

«Yeddi gözəl» Moskvada...

Görkəmli Azərbaycan bəstəkarı Qara Qarayevin 100 illik yubileyi münasibətilə Rusiyanın Xalq artisti Sergey Bezrukovun rəhbərlik etdiyi Moskva Quberniya Teatrının ifasında «Yeddi gözəl» baleti nümayiş olunub. Əsəri M.F.Axundov adına Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının sabiq solisti, Azərbaycanın və Rusiyanın Əməkdar artisti, «Ruskiy balet» Teatrının baletmeysteri Vitali Axundov səhnələşdirib.

Tamaşadan əvvəl çıxış edən Azərbaycan Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu Prezident İlham Əliyevin sərəncamına əsasən Qara Qarayevin 100 illik yubileyi ilə bağlı silsilə tədbirlərin keçirildiyini bildirərək deyib ki, görkəmli Azərbaycan bəstəkarının yubileyi Rusiyada, Türkiyədə, Qazaxıstanda və digər ölkələrdə təntənə ilə qeyd olunub. P.Bül-

büloğlu «Ruskiy balet» Teatrının bədii rəhbəri Vyacheslav Qorodeyev Azərbaycan mədəniyyətinə və incəsənətinə, Qara Qarayev irsinə diqqətinə görə təşəkkürünü bildirib.

Vitali Axundov «Yeddi gözəl»in onun yaradıcılığında xüsusi yerindən danışaraq deyib ki, bu balet ən çox sevdiyi səhnə

əsərlərindən biridir. O, tamaşanın ərsəyə gəlməsinə dəstək verən Heydər Əliyev Fondunun Rusiya nümayəndəliyinə və Azərbaycanın Rusiyadakı səfirliyinə minnətdarlığını bildirib. Qeyd edək ki, Vitali Axundovun quruluşunda «Yeddi gözəl» baleti Mordoviyanın paytaxtı Saransk şəhərində də nümayiş olunub.

incəsənət

Azərbaycanlı fotoressamın işləri Madriddə sərgilənib

Sentyabr ayından dekabrədək Madriddə keçirilən «Viran edilmiş torpaqlar» adlı sərgidə Azərbaycan, Əfqanıstan, Əlcəzair, Misir, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, İran, Mərakeş, Livan və Fələstindən olan 10 qadın rəssamın əl işləri nümayiş etdirilib. Azərbaycanı bu sərgidə tanıtmış fotoressam Rəna Əfəndi təmsil edir. Sərginin kuratoru, məşhur ispaniyalı sənətşünas Pyedad Solansın sözlərinə görə, sərgidə hərbi əməliyyatların olduğu, terror aktlarının və zorakılığın baş verdiyi ölkələrin landsaftı təqdim edilir. Sənətşünas hesab edir ki, 10 qadın

rəssamın əl işləri zorakılığın və ədalətsizliyin pisləyici, günahsız insanların ağrı-acısını və tonhəllərini sənədlərlə əsaslandırır.

Qeyd edək ki, Rəna Əfəndi «Fifty Crows» Beynəlxalq Sənədi Fotoqrafiya Fondunun keçirdiyi müsabiqənin mükafatçısı, həmçinin Azərbaycanda «İlin fotoressamı» mükafatının laureatıdır. O, müxtəlif ölkələrdə keçirilən sərgilərdə iştirak edib. ABŞ-ın «Photo District News» jurnalı 2007-ci ildə R.Əfəndini dünyanın 30 ən tanınmış fotoqraflarının siyahısına daxil edib.

texnologiya

Material özünü bərpa edir

Massaçusets Texnologiya İnstitutunun mütəxəssisləri havadakı karbon dioksid qazı ilə reaksiyaya girərək böyümək, bərkimək və özünü bərpa etmək qabiliyyətinə malik yeni maddə hazırlayıblar.

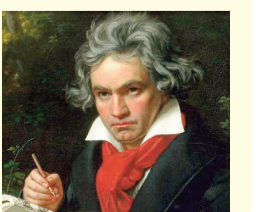
Materialın əsas üstünlüyü onun həm təbii, həm də süni işığın təsiri ilə özünü bərpa etməsidir. Tədqiqatçılar bildirirlər ki, maddə sintetik gel kimidir və onun istehsalı üçün qazıntı materiallarının istifadəsi tələb olunmur.

Yeni materialdan qoruyucu dam örtüklərinin, təmir və tikinti materiallarının istehsalında istifadə etmək mümkündür.

Müdrilər deyib ki...

«Mən alicənablığın xeyirxahlıqdan başqa heç bir əlamətini tanımıram».

Lüdvig van Bəht (1770-1827)

kosmos

Ay süxurları satışa çıxarılır

Dünyanın varlı kosmos həvəskarları Aydan götürülən üç kiçik süxur parçalarını əldə etmək imkanına malik olacaqlar. «Sotbi» hərracında rəsmən sənədləşdirilən və «Ay süxurları» adlandırılan bu əşyalar hərraca çıxarılacaq. 1970-ci ildə Aydan Yerə qayıdan «Luna-16» sovet kosmik missiyasının gətirdiyi süxurun zərərindən qorunmuş hissəcikləri hərraca çıxarılmaları üçün oktyabrın 15-də Britaniyadakı «Sotbi»-dən Nyu-Yorka aparılıb. Noyabrın 29-da keçiriləcək hərracda bu hissəciklərə 700 min-1 milyon dollar arasında qiymət qoyulacağı gözlənilir.

Bazalt parçaları olan bu hissəciklər Yer planetində vulkan qayaları ilə eyni tərkibə malikdirlər. Onların səthindəki reqlit (süxurun kosmik tozu) isə 1993-cü ildə bir amerikalı kolleksiyasına satılıb. «Sotbi»nin bəyanatında bildirilir ki, onlar məşhur sovet kosmik gəmi konstrukturu Sergey Korolyovun xanımı Nina Korolyova tərəfindən satışa çıxarılıb. Bu hissəciklər xanım Korolyovaya mərhum həyat yoldaşının Sovet İttifaqında kosmosun tədqiqinə verdiyi töhfəyə görə hədiyyə edilmişdir.

«Sotbi»-dən bildiriblər ki, kolleksiyaçılar kosmik artefaktlar üçün böyük məbləğlər ödəyirlər. Ötən ilin hərracında üzərində «Aydan götürülən nümunə» yazılmış və çərçivəsində 1969-cu ildə Yerə təbii peykindən Nil Armstrongun gətirdiyi süxurların tozu olan kiçik 1,8 milyon dollara satılmışdır. Hərracın əleyhinə çıxan NASA-nın məhkəmə iddiası isə rədd edilmişdir.

